

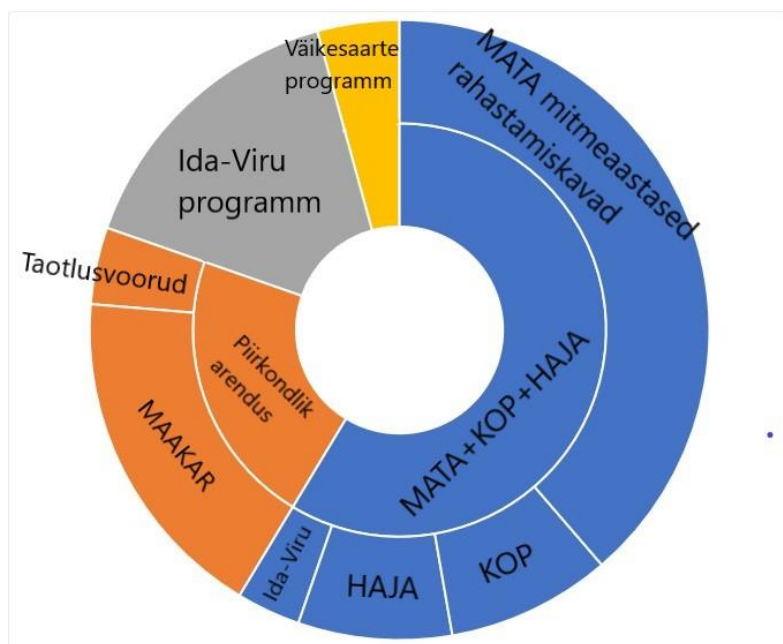
Riigihalduse ministri määruse „Maakonna arengustrateegia elluviimise toetus“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetet (edaspidi *MATA*) on rakendatud alates 2019. aastast nelja aasta jooksul. Taotlusvoorude mahud olid järgmised: 6,15 mln eurot 2019. aastal, 7,06 mln eurot 2020. aastal, 7,47 mln eurot 2021. aastal, 8,22 mln eurot 2022. aastal, 7,12 mln eurot 2023. aastal. Toetuse andmisel lähtutakse riigieelarve seaduse § 20 lõike 4 kohaselt kinnitatud regionaalpoliitika programmist, toetustega on olnud võimalik lähtuvalt maakondlikest eelistustest aidata kaasa erinevaid regionaalse arengu tegevuskava (lühendina RETK) juurprobleemide lahendamisele.

Perioodi 2024.–2027. esialgsed eelarved selguvad kevadel 2023 enne maakondlike arendusorganisatsioonidega (edaspidi *MAROD*) dialoogi alustamist. *MATA* muudatused on osaks riigieelarveliste regionaalarengu meetmete 2021.–2023. aastal toimuvast uuendamise protsessist. Edaspidi toimub regionaaltoetuste regulaarne põhjalikum ülevaatamine ja uuendamine iga nelja aasta tagant. 2024-2027 rakenduvate siseriiklike programmide rahalised proportsioonid näevad välja järgmiselt:

Siseriiklike programmide suurus aastas on ligi 14 mln €, milles *MATA* baasraha moodustab 5,6 mln €, Hajaasustuse programm (edaspidi *HAJA*) 1,2–1,7 mln € ning kohaliku omaalgatuse programm (edaspidi *KOP*) 1,285 mln €. Iga aasta enne järgmise taotlusvooru lõplike summade eelarve maakondliku jaotuse kinnitamist võimaldab Rahandusministeerium *MAROD*el oma maakonna *MATA*, *HAJA* ja *KOP* programmide vahel ümbertõsteid teha, millega arvestab lõplike maakonna summade kinnitamisel. Nii saavad *MAROD* kohandada kolme programmi eelarveid paremini vastavaks oma maakonna tegelike vajadustega.

Käesoleva määruse eelnõu puhul on tegemist senise määruse muudatusega, mis on vormistatud uue terviktekstina. Meetme rakendamise käigus selgusid senise toetuskeemi kitsaskohad, mida meetme tingimuste uuendamisega soovime parandada. Näiteks on olnud murekohaks, et

taotlemisõigusega projektide nimekirjaga ei teki tervikpilt maakonna arengustrateegia elluviimisest, projektide valiku alused maakondades olid ministeeriumi jaoks ebaselged (miks valiti välja just neid projekte), paljusid projekte jagati mitmeks etapiks, mis halvendas projekti tervikmõju nägemist, maakondlik mõju ei olnud paljude projektide puhul nii ilmselge, ühe maakonna projektidel puudub tihtipeale ühine fookus maakonna strateegias toodud probleemi lahendamiseks ning iga väike projekt täidab omaette eesmärgi, kogu otsustusprotsess on pikk ning projektide elluviimine, sealhulgas toetuse väljamaksed, aeglase tempoga.

Määrus on aluseks MATA 2024–2027. a vahendite kasutamisele. Pärast seda vaadatakse regulaarse ülevaatuse käigus kõigi riigieelarveliste regionaalarengu programmide eesmärgid, eelarvejaotus ja jätkumine aktuaalsetest regionaalarengu väljakutsetest lähtuvalt taas üle.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi regionaalarengu osakonna regionaalpoliitika talituse nõunik Natalja Zinovjeva (tel 611 3043, natalja.zinovjeva@fin.ee). Määruse juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Rahandusministeeriumi kohalike omavalitsuste poliitika osakonna KOV õigusvaldkonna juht Martin Kulp (tel 611 3097, martin.kulp@fin.ee) ning personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (tel 611 3549, virge.aasa@fin.ee). Määruse on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (tel 611 3638, sirje.lilover@fin.ee).

Määrus ei ole seotud ühegi menetluses oleva eelnõuga, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga ega Euroopa Liidu õigusega.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb 5 peatükist ja 29 paragrahvist. Peatükid on järgmised:

1. Üldsätted
2. Toetuse andmise alused
3. Dialoogi läbiviimise kord
4. Toetuse taotlemine ja taotluste menetlemine
5. Toetuse kasutamise aruandlus, toetuse väljamaksmine, toetuse tagasinõudmine, toetuse saaja ja RTK õigused ning kohustused

1. Peatükk. Üldsätted

Määruse esimeses peatükis sätestatakse määruse reguleerimisala, toetuse andmise lähtealused, eesmärk, meetme väljund- ja tulemusnäitajad, meetme raames lubatud riigiabi liigid, nimetatakse Maakonna arengustrateegia elluviimise toetuse (*edaspidi MATA*) meetme rakendajad.

Määruse § 1 lõike 1 järgi reguleerib määrus MATA toetuse taotlemist, andmist, kasutamist ja tagasinõudmist.

Määruse § 1 lõike 2 kohaselt lähtutakse toetuse andmisel riigieelarve seaduse § 20 lõike 4 kohaselt kinnitatud regionaalvaldkonna programmist.

Riigieelarve seaduse § 20 lõikele 4 tuginedes on kinnitatakse tulemusvaldkonna alaeesmärgi saavutamise arengudokument riigihalduse ministri käskkirjaga „Regionaalpoliitika programm aastateks 2023–2026“.

Riigieelarve seaduse § 19 lõike 1 järgi on strateegilisteks arengudokumentideks poliitika põhialused, valdkonna arengukava ja programm. Programm on arengudokument, milles määratakse tulemusvaldkonna alaeesmärgi saavutamisele suunatud meetmed, mõõdikud, tegevused ja rahastamiskava. Programm koostatakse kooskõlas eelarvestrateegia perioodiga neljaks aastaks. Programmi kinnitab minister oma käskkirjaga. Kuna programmi kinnitava käskkirja uuendatakse igal aastal, ei ole otstarbekas viidata määruses üheaastasele käskkirjale, vaid viidatakse käskkirja kehtestamise aluseks olevale seaduse sättele.

Määruse § 1 lõikes 3 on toodud MATA toetuse eesmärk, milleks on pakkuda kohaliku omavalitsuse üksustele nende ühisel ülesannete täitmisel täiendavat riigi tuge maakonna arengustrateegias määratud eesmärkide saavutamisel vastavalt riigi ja maakonna esindajate dialoogi käigus kokku lepitud teemadele.

Määruse § 1 lõike 4 kohaselt on meetmes 9 väljundnäitajat:

1) Integreeritud territoriaalse arengu projektide arv

Integreeritud territoriaalse arengu projektide puhul eeldatakse koostööd erinevate osapooltega või erinevate sektorite vahel. Väljundnäitajasse panustavad kõik, kas ühte või mitut integreerituse komponenti sisaldavad projektid. Projekt loetakse integreerituks, kui see vastab vähemalt ühele järgmistest tingimustest:

- a) see hõlmab erinevaid sektoreid (nt sotsiaal, majandus, keskkond);
- b) see hõlmab erinevaid haldusterritooriume (nt omavalitsused);
- c) projekt integreerib mitut tüüpi sidusrühmi (nt riigiasutused, erasektori osalejad, valitsusvälised organisatsioonid).

2) Mitme maakonna koostööprojektide arv

Indikaatorisse loetakse kokku projektid, mis on käivitatud kahe või rohkema maakonna poolt ja koostöös maakondade ühisprobleemi(de) lahendamiseks. Sellise projekti eripäraks on, et projekti panustatakse vähemalt kahe maakonna MATA raha. Taotleja on ühest neist maakondadest. Maakondade vahel sõlmitakse koostöökokkulepe (niinimetatud partnerlusleping), kus reguleeritakse, kes mis ülesandeid projektis täidab ning kuidas jaguneb toetus maakondade MATA eelarvete vahel. Mõlema maakonna tegevuskavas peab projekt olema kirjas MATA vahenditest rahastatavaks.

3) Piirkonna spetsialiseerumise ja oskuste arendamisega seotud projektide arv

Projektid, mis on suunatud piirkonna ettevõtluse spetsialiseerumise ja tööalaste oskuste arendamisele maakonnas. Piirkonna ettevõtluse spetsialiseerumisele (nt puit, tervis, IT, aiandus vms) suunatud on selline projekt, mis soodustab oma piirkonna ettevõtlusvaldkonna tarka spetsialiseerumist, see on mõne piirkonnaomase arengueelduse või ressursi oskuslikule ärakasutamisele suunatud projekt nii piirkonna enda kui riigi tervikliku arengu huvides. Piirkondlikuks arengueelduseks loetakse sel juhul kindlat majanduslikku tegevusvaldkonda, looduslikku, kultuurilis-ajaloolist või inimkapitali teadmus-oskuslikku pärandit, milles mõnel konkreetsel piirkonnal on enamiku muude piirkondadega võrreldes suhteline konkurentsieelis või suurem arenguvõime. Üheks tööalaste oskuste arendamise näiteks on [Koodikool](#).

4) Ettevõtlikkust ja valdkondlikku võrgustamist toetatavate projektide arv

Indikaatoris loetakse kokku projektid, mis toetavad ettevõtlikkust ja valdkondlikku võrgustamist. Ettevõtlikkus on sel juhul eluhoiak, mida iseloomustavad loov ja uuenduslik mõtlemine, saavutusvajadus ja arukas juhtimine. Projekti näiteks on noorte ettevõtlikkuse arendamisega seotud haridusprogramm.

Valdkondlik võrgustamine on teatud valdkonna organisatsioonide, sealhulgas ettevõtete, võrgustikuks või võrguga ühendamine või ühendumine. Näiteks klastrite loomine ja edasiarendamine. Näiteid leiab: <https://www.tallinn.ee/et/klastrid/klastrid-eestis> ja <https://www.tallinn.ee/en/clustersinestonia>.

5) Mitterahalist toetust saavate äriühingute arv

Indikaatoris loetakse kokku ettevõtjaid, kui nad saavad mitterahalist toetust struktureeritud viisil. Näiteks inkubaatoriteenuseid saavad VKEd. Pakutav toetus tuleb dokumenteerida. Ühekordset suhtlemist (nt telefonikõned teabenõuete saamiseks) ei arvestata näitajasse.

Mitterahalise toetuse näited hõlmavad selliseid teenuseid nagu (mittetäielik loetelu): nõustamisteenused (nõustamisabi, teadmiste ja kogemuste vahetamiseks jne) või tugiteenused (kontoriruumide, veebisaitide, andmepankade, raamatukogude ligipääsu pakkumine). Loetakse kokku ettevõtjaid äriseadustiku tähenduses. Üks registreerimiskood läheb arvesse üks kord (küsitakse loetelu ettevõtjatest koos registrikoodidega). Toetatud ettevõtjate arv näitab otseselt kasu saanud unikaalsete ettevõtjate arvu. Kasu saavad ettevõtjad paranenud tingimustest – inkubaatoriteenused, nõustamisabi ja koolitused teadmiste ja kogemuste vahetamiseks jne või tugiteenused – kontoriruumide, veebisaitide, andmepankade, erialakirjanduse ligipääsu pakkumine, uuringud, käsiraamatud, töö- ja näidisdokumendid jne.

Toetuse saaja tagab mitterahalist toetust saanud ettevõtjate andmete olemasolu Sündmuste Infosüsteemi (SIS) registris iga poolaasta lõpu seisuga, hiljemalt poolaastale järgneva teise nädala lõpuks.

6) Avaliku ruumi arendamisse panustavate projektide arv

Antud näitaja raames loetakse kokku kõik projektid, mis panustavad avaliku ruumi arendamisse. Avaliku ruumi all mõistetakse käesoleva meetme raames hoonevälist kohta või keskkonda, mis on ligipääsetav kõigile inimestele ja on inimeste vahelise suhtluse keskkonnaks, mis aitab kaasa kogukonnatunde tekkimisele ja olemasolule. Avaliku ruumi näideteks on väljakud, platsid, (linna)keskused, pargid, tänavad, kesklinna piirkonna hoonete välisfassaadid, monumendid või pürskkaevud tänavaruumi elementidena, rannaalade uuendamine.

7) Kaasfinantseeritud projektide arv

Näitaja raames loetakse kokku MATA projekte, millest kaetakse osaliselt omafinantseeringut järgmistest programmidest rahastatud projektidel: Atraktiivne piirkondlik ettevõtetus- ja elukeskkond, Interregi programmid ja HORIZON¹.

8) Uuringute ja analüüside arv

Loetakse kokku projektid, mille eesmärk ja sisu on uuringu või analüüsi läbiviimine või läbiviimise tellimine. Kui projekti raames teostatakse mitme uuringu või analüüsi teostamist, arvestatakse näitajaks vastavalt mitu uuringut või analüüsi. Näitaja arvu loetakse kokku projekti lõpptulemuse järgi.

Eesti keele seletav sõnaraamat selgitab, et:

1) uuring on mingi probleemi lahendamist taotlev eesmärgistatud, ajaliselt piiratud tegevus. Uuringute tulemused jäädvustatakse uurimusena;

¹ Programm „Euroopa horisont“ | Euroopa Komisjon (europa.eu); Horizon Europe (europa.eu)

2) analüüs on (alg)osadeks lahutav uurimine, eritlus. Analüüs ja süntees. Teaduslik, loogiline analüüs. Sündmuste, nähtuste, olukorra asjalik, kaine, põhjalik analüüs. Andmete statistiline analüüs.

Sihtgrupi vajaduste analüüsimisel soovitame analüüsida ka sihtrühmasiseste gruppide (nt naised, mehed, eakad, erivajadusega inimesed jne) olukorda ja vajadusi, kuna sihtgrupp ei ole kunagi homogeenne vaid koosneb väga erinevatesse sotsiaalsetesse rühmadesse kuuluvatest inimestest, kelle olukord ja vajadused võivad oluliselt erineda.

Erilist tähelepanu tasub pöörata finantsprognosidele, millest sõltuvad projektijärgsed lisakulud taotlejale ja partneritele. Sageli on taotluste koostamisel kalduvus oluliselt üle hinnata teenuse kasutajate arvu ning laekuvaid tulusid kasutaja kohta, mistõttu tekivad projekti elluviimise järgselt näiliselt ettenägematud täiendavad lisakulud, mille katmise vajadusega ei ole eelarveliselt arvestatud.

Ühiselt osutatavate teenuste puhul on otstarbekas projekti ettevalmistamise faasis leppida kokku ka osapoolte hilisemad õigused ja kohustused.

9) Uute ja uuendatud korraldusega teenuste arv

Indikaatoris loetakse kokku projekti tulemusel uued ja uuendatud teenused, millega kaasneb kas teenustega seotud pinnakasutuse või halduskulude vähendamine või täieneb uute või uuendatud korraldusega teenuste valik (paketid, mitte üksikteenused).

Uuendatud korraldusega teenuseks loetakse avalike teenuste paketti, mis moodustab ühtse üksikutest uuendatavatest teenustest koosneva tervikliku teenuse. Näiteks: raamatukogu teenus, mille uuendatavad osad võivad olla e-teenuste arendus, digitaliseerimine, kojukande arendus teatud sihtrühmale, ruumiprogrammi optimeerimine jne.

Näitajasse loetakse ka täiendavad uute teenuste paketid projekti tasandil, mida seni taotleja ja partnerite omavalitsustes ei ole olnud, kuid mille järgi on nõudlus. Nõudluse põhjenduse esitab taotleja projekti taotluses.

Arvesse ei lähe projektid, mille teenuse ümberkorraldamine on näiline või tegemist on üksnes teenuse pakkumiseks kasutatava hoone või ruumi remondiga. Näiteks järgmistel juhtudel ei ole tegemist teenuse ümberkorraldamisega: ruumide sanitaartingimuste parandamine, hoone energiatõhususe parandamine, amortiseerunud seadmete asendamine uue samalaadsetega vms ilma teenuse sisulist korraldust (teenuse osutamise viis, asukoht, tööjaotus vms) muutmata.

Sihtgrupi vajaduste analüüsimisel on soovitatav analüüsida ka sihtrühmasiseste gruppide (nt naised, mehed, eakad, erivajadusega inimesed jne) olukorda ja vajadusi, kuna sihtgrupp ei ole kunagi homogeenne, vaid koosneb väga erinevatesse sotsiaalsetesse rühmadesse kuuluvatest inimestest, kelle olukord ja vajadused võivad oluliselt erineda.

Määruse § 1 lõike 5 kohaselt on meetmes 4 tulemusnäitajat, kuhu panustamine on soovituslik:

1) avaliku sektori investeeringut täiendavate erasektori investeeringute maht

Arvesse läheb erasektori vahenditest abikõlblik omafinantseering kaasrahastatava projekti toetamiseks. Sama projekti projektiväline rahastamine näitajasse ei arvestata.

2) kohaliku omavalitsuse üksuse täiendav projektiväline rahaline panus projekti tegevustesse

Arvesse läheb kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest täiendav projektiväline rahaline panus projekti tegevusse. Arvesse läheb nii KOV vahenditest mitteabikõlblik projekti finantseering

kui ka sama objekti panustavad muu projekti vahendid. Näiteks kui mõni varasem (või paralleelne) projekti etapp on ellu viidud/ elluviimisel KOV vahendite abil.

Oluline on jälgida, et projektiväline panus läheks arvesse ainult üks kord. See tähendab, et projekti kahe etapi puhul projektiväline täiendav panus projekti arvestatakse kas I või II etapi puhul.

KOV abikõlblik omafinantseering antud näitaja arvesse ei lähe.

3) projektide arv, milles uuendatud korraldusega teenustega seotud pinnakasutus või halduskulud vähenevad vähemalt 20 %

Konkreetselt projekti pinnakasutuse vähenemine. Võrreldakse projekti alguses kasutatud pinna suurust ning projekti lõpus kasutatava pinna suurust. Arvutatakse esialgse ja projekti lõpus olevate pinnasuuruste vahelist erinevust. Kui pinnakasutuse vähenemine on võrdne või suurem kui 20%, läheb selline projekt näitajasse arvesse.

Projektide arv, milles teenustega seotud pinnakasutuse või halduskulude vähenemine on vähemalt 20%, mõõdab sisulist tulemust, ehk kulude kokkuhoidu uuendatud korraldusega teenuste (võrgustike) korrastamisel, mis vastab rahvastiku muutuste prognoosile ja sihtgrupi vajadustele. Eeldatud on, et peamiselt uute ja uuendatud korraldusega teenuste projektid panustavad teenusvõrgustiku korrastamisele ja optimeerimisele.

- Projektide arv, milles uuendatud korraldusega teenustega seotud pinnakasutuse või halduskulude vähenemine on vähemalt 20% (vähenemine ei pea uuendusega seotud olema). Vähenemine peab lugema kokku hoone köetava pinna arvelt.
- Teenuste (võrgustike) uuendamiseks koostatakse kalkulatsioon või analüüs, mille alusel hinnatakse pinnakasutuse ja/või halduskulude vähenemise võimalikkust.

4) integreeritud projektidest kasu saanud organisatsioonide arv

Integreeritud projektisse peab sellesse indikaatorisse panustamiseks olema lisaks taotlejale kaasatud ka vähemalt üks partner või siis muu kaasatav organisatsioon, keda loetakse kasu saanud organisatsiooniks. Toetuse saaja ise ja projektile töid teostavad organisatsioonid (arvete esitajad) ei lähe näitajasse arvesse.

Integreeritud projektide, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksuste koostööprojektide, elluviimise üheks eelduseks on koostöö erinevate osapoolte vahel – era ja avaliku sektori vaheline koostöö, koostöö mittetulundusühendustega, koostöö erinevate valdkondade vahel elu- ja ettevõtluskeskkonda arendavate tegevuste elluviimiseks, linnaruumi arendamiseks ja uuringute ning analüüside teostamiseks. Integreeritud projektidest saavad kasu projekti elluviimisse kaasatud osapooled ja sidusrühmad, kellel on selge roll projekti elluviimisel, nt panustamine tegevustesse ja omafinantseeringusse, osalemine projekti meeskonnas. Kasusaajaks võivad olla riigiasutused, erasektori osalejad, valitsusvälised organisatsioonid, erinevate sektorite esindajad, omavalitsused.

Loetakse organisatsioonide arvu, kes osalevad projektist toetatavate tegevuste rakendamisel. Loetakse nii neid organisatsioone, kellel tekivad rakendamise käigus kulud (panustavad omafinantseeringusse), kui ka neid kellel ei teki kulusid. Kasu saavad organisatsioonid tuleb nimetada projekti taotluses koos registrikoodidega ning tuleb kirjeldada nende roll projektis.

Täpsema meetodika väljund- ja tulemusnäitajate arvestamiseks töötab välja Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *RTK*).

Määruse § 1 lõike 6 järgi peab iga MATA-st toetatud taotlus panustama vähemalt ühte väljundnäitajasse. Nii väljund- kui ka tulemusnäitaja saavutustasemeid loetakse kokku lõpparuannete alusel. Vajadusel on RTK-l õigus nõuda ka järelaruande esitamist kuni ühe aasta jooksul pärast projekti lõppu.

Määruse § 1 lõigetes 7–11 sätestatakse riigiabi andmisel järgitavad õiguslikud alused ja neid sätestavad dokumendid. Määruse alusel antav toetus võib olla:

- mitteriigiabi;
- investeeringuteks ettenähtud regionaalabi vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldise grupierandi määrus*) artiklile 14;
- innovatsiooniklastritele antav abi vastavalt üldise grupierandi määruse artiklile 27;
- kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi vastavalt üldise grupierandi määruse artiklile 53;
- spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antav abi vastavalt üldise grupierandi määruse artiklile 55;
- kohalikule taristule antav investeeringuteks ettenähtud abi vastavalt üldise grupierandi määruse artiklile 56;
- üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena komisjoni 20. detsembri 2011. a otsuse „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“ alusel antav riigiabi;
- vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), (edaspidi vähese tähtsusega abi) tähenduses;
- üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antav vähese tähtsusega abi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.04.2012, lk 8–13) alusel.

Lisaks sätestatakse riigiabi regulatsioonidest lähtuvad tingimused, millal vastavaid määrusi ei kohaldata.

2. peatükk. Toetuse andmise alused

Määruse teises peatükis sätestatakse toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus, projekti abikõlblikkuse periood ning toetused suurus ja osakaal.

Määruse § 3 lõikes 1 nimetatakse kolm tingimust, mis peavad olema täidetud kõigi projektide puhul. Nii peab iga projekt, mille kohta taotluse esitatakse, olema toodud vastava maakonna arengustrateegia tegevuskavas, selle rahastamisallikaks peab tegevuskavas olema märgitud „Maakonna arengustrateegia elluviimise toetus“. Lühendi (MAT, MATA) kasutamine on lubatud juhul, kui see on MS tegevuskava eespool või lühendi esmasel mainimisel lahti kirjutatud. Kui projekti rahastamisallikaks on märgitud muu allikas (näiteks, fondid, regionaalmeetmed vms) või on projekti rahastamise allikas jäetud täpsustamata, loetakse

projekt määruse nõuetele mittevastavaks. MATA 2024–2027 vahendite kasutamisel muutuvad MS tegevuskavad MATA projektide puhul taotlemisõigusega projektide nimekirjadeks. Seetõttu on oluline, et MATA projekte puudutav nii sõnaline kui ka numbriline osa oleksid MS tegevuskavades üheti arusaadavad. MS tegevuskava peab sisaldama infomatsiooni millistel aastatel milliseid maakonna projekte milliste summadega MATA eelarvest rahastatakse. Teine nõue, mis peab olema täidetud kõigi projektide puhul, on, et esitada saab tegevuskavasse ning RTK-le toetuse saamiseks ainult nende teemade projektid, mis on märgitud Rahandusministeeriumi ja MARO vahel sõlmitud kokkuleppes. Kokkuleppes nimetatud teemadel projektid meetmest rahastamisele ei kuulu. Seda, kuidas maakonna poolt valitud projektid sobituvad RaMi ja MAROde vahelises kokkuleppes toodud teemadesse, põhjendab MARO veebilehel avaldatud kokkuvõttes, mis on RTK-le aluseks taotluse vastavusnõuete kontrolli teostamisel. Kolmas nõue ongi, et vastava MARO veebilehel on avaldatud määruse § 12 lõikes 3 nimetatud tingimustele vastav kokkuvõte, mis annab ülevaate projektide valiku korraldusest ja põhjendustest ning annab lisainfot selle kohta, millised väljakutsed maakonnas teema valdkonnas on ning kuidas valitud projektid aitavad neid parimal moel lahendada.

Määruse § 3 lõige 2 nimetab kolm tüüpi tegevust, mida meetmes rahastatakse.

Esiteks võib meetmest rahastada vähemalt maakonnaülese sihtrühma, elluviimispiirkonna ja mõjuga tegevusi. Kui projektitaotluse sihtrühm, elluviimispiirkond või mõju on maakonnaülesest väiksem, siis selle projekti rahastamine meetmest on võimalik juhul, kui ühel teemal rahastatud projektid koosmõjus tagavad teema kohta vähemalt maakonnaülese sihtrühma, elluviimispiirkonna või mõju. Vastav info kajastub MARO poolt koostatavas MARO veebis avaldatud kokkuleppes.

Teiseks võib meetmest rahastada mitme maakonna sihtrühma, elluviimispiirkonna ja mõjuga tegevusi.

Kolmandaks võib meetmest katta kuni poole kohustuslikust omafinantseeringust (abikõlblikust kogumaksumusest kuni 10%) Interregi, HORIZON programmide ning meetme „Atraktiivne piirkondlik ettevõtlus ja elukeskkond“ toetuse taotlemisel. Ei toetata selliste projektide kaasfinantseerimist, mis on mõeldud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-s 1 sätestatud eesmärkide täitmiseks, sest nende projektide kaasfinantseerimiseks võib taotleda toetust Keskkonnaministeeriumi toetusprogrammist „Keskkonnaprogrammist toetuse andmise kord ja tingimused“: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122021066?leiaKehtiv>. Täpsemalt programmist võib lugeda Keskkonnainvesteeringute Keskuse veebilehelt: <https://kik.ee/et/toetatavad-tegevused/kaasrahastamise-programm>.

Selleks, et mitmest programmist rahastatud projekti elluviimine oleks võimalik, tuleb arvestada mitme ajalise ja korraldusliku asjaoluga:

- projekti kaasfinantseerimiseks eraldatav toetus ei tohi olla suurem kui 50% taotleja eelnimetatud projekti minimaalsest kohustuslikust omafinantseeringust;
- projekti kaasfinantseerimiseks eraldatav toetus ei tohi olla suurem kui 10% kaasfinantseeritava projekti abikõlblike kulude kogumahust;
- sarnaselt muude projektidega ei saa igasse eelarve aastasse kavandatud toetus olla suurem käesolevas meetmes konkreetsel aastal maakonnale eraldatud toetuse suuruselt ega projektile maakonna arengu strateegia tegevuskavasse kavandatud iga-aastasest summast;
- projekti kaasfinantseerimise puhul on toetuse maksimaalne määr 100% MATA projekti abikõlblikest kuludest (§ 10 lg 4). See tähendab, et meetmesse esitatud MATA projektilt ei nõuta taotleja poolset omafinantseeringut;

- välisabi projektide kaasfinantseerimise projektide puhul tuleb lisada taotlusele informatsioon välisabi projekti kohta, sealhulgas see, millist välisabi projektiga taotleti, välisabi projekti nimetus ja sisukokkuvõte, kui suur on välisabiprojekti eelarve, kaasfinantseeringu suurus ja kohustuslik minimaalne kaasfinantseeringu määr ning välisabi projekti taotluse esitamise tähtpäev (§ 8 lg 7).
- vältimaks välisabi projekti viivituste korral MATA toetuse osalist kasutamata jäämist, peaks MATA projekt olema ajastatud pigem kaasrahastatava projekti elluviimise lõpuperioodi peale. Kui viibivad välisabi projekti aruanded, viibib ka MATA toetuse väljamaksmine ning ohtu võivad sattuda MATA projekti sisesed toetuse kasutamise tähtajad.
- Eraldiseisvat aruandlust selliste projektide puhul MATA-s ei nõuta, vaid MATA-sse tuleb esitada samu aruandeid ja samadeks tähtaegadeks kui kaasfinantseeritav programm või meede nõuavad (§ 21 lg 2).
- Kindlasummaliste maksete tegemisel on makse aluseks kaasfinantseeritava programmi või meetme teostatud makse, mistõttu tuleb MATA projekti ajakava planeerimisel lähtuda kaasfinantseeritava projekti maksete ajakavast.
- MATA meetmest on hüvitatav ainult MATA projekti perioodi jooksul teostatud kaasfinantseeritava programmi maksete osa;
- Kuna MATA toetus on avaliku sektori eelarvest, et saa meetmest kaasfinantseerida projekte, mille puhul riigiabi reeglid täiendavat avaliku sektori rahastust ei võimalda.

Määruse § 3 lõikes 3 tuuakse näiteid tegevustest ja projektidest, mida meetmest on võimalik toetada. Nimekiri ei ole lõplik ning on toodud määrusesse eelkõige suunavas rollis, mis tüüpi projekte peaks meetmesse esitama. Kuna loetelu on lahtine, saab jätkuvalt rahastada ka muid maakonna arengustrateegia tegevuskavas toodud ning teisi meetme tingimusi (sealhulgas väljundnäitajatesse panustamine) täitnud projekte, lähtudes ka iga maakonnaga dialoogis kokkulepitavatest teemadest. Meetmes toodud projektide loetelu on suunava iseloomuga, mida rahastaja eelkõige esitatavate projektidena eeskätt näeb.

Määruse § 3 lõike 4 järgi saab meetmest rahastada vaid sellist ehitist, toodet või teenust, mis on [ligipääsetav](#) ja kasutatav kõigile kasutajarühmadele, sealhulgas lastele ja peredele, parimal võimalikul viisil vastavalt universaalse disaini põhimõtetele. Ehitis tuleb projekteerida ja ehitada kooskõlas ehitusseadustikuga ning järgida [ehitusseadustiku](#) § 11 lõike 4 alusel kehtestatud [puudega inimeste erivajadustest tulenevaid nõudeid ehitisele](#).

Tasub ühtlasi tutvuda ja arvestada projekti teostamisel Eesti Pimedate Liidu [projekteerimisjuhendiga „Ehitatud keskkonna ligipääsetavus nägemispuudega inimestele“](#) (vt ka <https://pimedateliit.ee/joonised/>) ja muude asjakohaste materjalidega (nt [Teenusedisain – Sihtasutus Autistika](#); [Puue ei ole alati silmaga nähtav | Eesti Puuetega Inimeste Koda \(epikoda.ee\)](#)).

Taotluse esitamisel kinnitab taotleja, et ta tagab toodete, keskkonna, programmide ja teenuste disainimise viisil, mis muudab nad suurimal võimalikul määral kõigile inimestele kasutatavaks ilma vajaduseta neid kohandada või kasutada eridisaini, mis hõlmab nelja peamise erivajaduse (liikumis-, kuulmis-, nägemis- ja intellektipuue), elukaareülese (laps, täiskasvanu lapsevankriga ja eakas) ja ajalise iseloomuga erivajadusega (püsiv ja ajutine) ning liikuvuse ja juurdepääsetavuse põhimõtetega arvestamist.

Määruse § 4 punktide 1-2 järgi ei toetata meetmest jalgratta- või jalgteede ning teede rajamist ega renoveerimist või hooldust kuna selleks on juba olemas muud riigipoolsed toetusmeetmed. Näiteks jalgratta- või jalgteede meede ühtekuuluvusfondi vahenditest, riigiteede teehoiukava jms.

Määruse § 4 punkti 3 järgi ei toetata meetmest projekteerimist ja muud investeeringut ettevalmistavat tegevust iseseisva projektina kuna ettevalmistav dokumentatsioon ei taga iseseisva tegevusena ilma investeeringu tegemiseta projektiga kavandatud mõju ega ole jätkusuutlik.

Määruse § 5 lõikes 1 on toodud, millised kulud on abikõlblikud. Abikõlblikud kulud on põhjendatud, mõistlikud ja vajalikud §-s 3 nimetatud projektide elluviimiseks ning need on tehtud abikõlblikkuse perioodi jooksul.

- Põhjendatud kulu – kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning see tekib toetatavate tegevuste käigus.
- Sobiv on kulu, kui see vajalik tulemus(t)e saavutamiseks.
- Vajalik on kulu, kui projekti tulemust ei ole võimalik saavutada muud tüüpi kuluga, mis on vähemalt sama efektiivne.
- Tõhus kulu – kui selle maksumus kajastab parimat võimalikku suhet kasutatud vahendite ja saavutatud tulemuse vahel.

Määruse § 5 lõike 2 kohaselt on projekti administreerimisega seotud üld- ja personalikulud on abikõlblikud. Välistusena on sättes toodud kohaliku omavalitsuse üksuste ja riigiasutuste projekti administreerimisega seotud kulud, need ei ole meetmes abikõlblikud. MTÜde ja SA-de üld- ja personalikulud on abikõlblikud.

Määruse § 5 lõige 3 defineerib üldkulusid ja lõige 4 personalikulusid. Personalikulud võivad olla otseselt seotud projekti tegevustega või siis projekti administreerimisega seotud kaudsed kulud (nt raamatupidamine, hanke korraldamine vms).

Määruse § 5 lõige 5 määrab protsenti projekti administreerimisega seotud üld- ja personalikulude hüvitamiseks. Nende kaudsete kulude osakaal eelarvest ei tohi ületada 10% projekti abikõlblike kulude kogumahust. Piirang ei laiene neile personalikuludele, mida loetakse projektis otsesteks kuludeks.

Määruse § 5 lõike 6 järgi on abikõlblikud kõikidele kasutaja gruppidele ligipääsetavuse tagamisega seotud kulud.

Määruse § 5 lõikes 7 on nimetatud projekti ettevalmistamisega seotud abikõlblikud kulud, mida tohib teha enne taotluse esitamist ja mis on tagantjärele abikõlblikud ja tagasihüvitatavad, välja arvatud teatud riigiabi liike, mis seda ei luba. Üldise grupierandi määruse artikli 6 järgi kohaldatakse viidatud määrust ainult abi suhtes, millel on ergutav mõju. Loetakse, et abil on ergutav mõju, kui abisaaja on rakendusüksusele esitanud kirjaliku taotluse enne projekti või tegevusega seotud töö alustamist. Taotlused peavad sisaldama vähemalt järgmist teavet: 1) ettevõtja nimi ja suurus, 2) projekti kirjeldus, sealhulgas 11 selle algus- ja lõppkuupäev, 3) projekti toimimise koht, 4) projekti kulude loetelu, 5) abi liik (toetus) ning projekti jaoks vajaliku rahastamise summa.

Järgmine tabel annab ülevaate, millistel juhtudel on kulude tagasiulatuvalt hüvitamine võimalik ning millistel juhtudel mitte.

Tabel. Kulude tagasiulatuvalt hüvitamine

Abi liik	Tingimused
Ei ole riigiabi	Taotluse ettevalmistamisega seotud kulude tagasiulatuvalt hüvitamine on võimalik.
Kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi (üldise grupierandi määrus)	Kui üldise grupierandi määruise artiklis 53 sätestatud tingimused on täidetud, ei nõuta ergutava mõju olemasolu, ning eelnõu § 5 lõikes 7 sätestatud kulude tagasiulatuv hüvitamine on võimalik lõikes 8 sätestatud kuni 10% ulatuses projekti abikõlblikest kuludest.
Spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antav abi (üldise grupierandi määrus)	Enne rakendusüksusele taotluse esitamist kulusid teha ei tohi. Hüvitada võib kulud, mis on tekkinud pärast taotluse esitamist rakendusüksusele.
Vähese tähtsusega abi	Taotluse ettevalmistamisega seotud kulude tagasiulatuvalt hüvitamine on võimalik.
Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antav vähese tähtsusega abi	Taotluse ettevalmistamisega seotud kulude tagasiulatuvalt hüvitamine on võimalik.
Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitise antav riigiabi	Taotluse ettevalmistamisega seotud kulude tagasiulatuvalt hüvitamine on võimalik.
Investeeringuteks ettenähtud regionaalabi (üldise grupierandi määrus)	Enne rakendusüksusele taotluse esitamist kulusid teha ei tohi. Hüvitada võib kulud, mis on tekkinud pärast taotluse esitamist rakendusüksusele.
Innovatsiooniklastritele antav abi (üldise grupierandi määrus)	Enne rakendusüksusele taotluse esitamist kulusid teha ei tohi. Hüvitada võib kulud, mis on tekkinud pärast taotluse esitamist rakendusüksusele.
Kohalikule taristule investeeringuteks ettenähtud abi	Enne rakendusüksusele taotluse esitamist kulusid teha ei tohi. Hüvitada võib kulud, mis on tekkinud pärast taotluse esitamist rakendusüksusele.

Määruse § 5 lõike 8 määrab protsenti projekti ettevalmistamisega seotud kulude hüvitamiseks, milleks on kuni 10 % projekti abikõlblikest kuludest.

Määruse § 5 lõike 9 järgi meetme toetust ei ole võimalik kasutada teiste meetmete kohaliku omafinantseeringu katmiseks, välja arvatud meetme „Atraktiivne piirkondlik ettevõtlus- ja elukeskkond“, Interregi ja Horizon programmide omafinantseeringu katmiseks, välja arvatud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-s 1 sätestatud eesmärkide täitmiseks, kuni 50% nõutavast minimaalsest omafinantseeringust ja kuni 10% projekti abikõlblikust kogumaksumusest.

Määruse § 5 lõike 11 järgi on abikõlblikud riiklikud maksud ja lõivud, mis on seotud projekti abikõlblike kuludega, juhul kui on võimalik saavutada kindlus, et need ei ole Eesti riigi poolt taotlejale tagastatavad. Abikõlblike maksude hulka kuulub ka käibemaks. Käibemaks on abikõlblik kulu juhul, kui on võimalik näidata, et vastavalt käibemaksu reguleerivatele õigusaktidele ei ole projektis tasutud käibemaksu sisendkäibemaksuna õigust maha arvata või käibemaksu tagasi taotleda ning käibemaksu ei hüvitata ka muul moel. Kui selles osas ei ole võimalik kindlust saavutada, tuleb käibemaksu käsitada mitteabikõlbliku kuluna.

Määruse §-s 6 on defineeritud kulude abikõlblikkus riigiabi ja vähese tähtsusega abi korral. Kui toetus on:

- 1) investeeringuteks ettenähtud regionaalabi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 14 lõikes 4 nimetatud kulud lähtudes üldise grupierandi määruse artikli 14 lõigetes 5–11 sätestatud erisustest;
- 2) innovatsiooniklastritele antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 27 lõigetes 5 ja 8 nimetatud kulud;
- 3) kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 53 lõigetes 4 ja 5 sätestatud kulud;
- 4) spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristule antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 55 lõigetes 8 ja 9 sätestatud kulud;
- 5) kohalikule taristule investeeringuteks ettenähtud abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 56 lõikes 5 nimetatud kulud.

Määruse §-s 6 on viidatud EL määruste artiklitele, milles on toodud abikõlblikud kulud tulenevalt riigiabi liigist. Määruse eelnõu paremaks mõistmiseks toome viidatud artiklite sisu seletuskirjas välja.

Kui toetus on investeeringuteks ettenähtud regionaalabi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 14 lõikes 4 nimetatud alginvesteeringu kulud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse (abikõlblike kulude määramisel lähtutakse üldise grupierandi määruse artikkel 14 lõigetes 5–11 sätestatud erisustest). Omandatav vara peab olema uus. Materiaalse vara rentimisega seotud kulud võib arvesse võtta üksnes järgmistel tingimustel:

- maa ja hoonete rentimise puhul peab rendileping kestma suurettevõtjate puhul vähemalt viis aastat ning väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi VKE-de) puhul vähemalt kolm aastat pärast investeerimisprojekti lõpuleviimise eeldatavat kuupäeva;
- seadmete või masinate rentimise korral peab rentimine toimuma kapitalirendi vormis ning rendileping peab sisaldama abisaaja kohustust osta vara lepingu lõppedes välja. Immateriaalset vara võib arvestada abikõlblike investeeringukuludena, kui see vastab järgmistele tingimustele:
- vara peab kasutama üksnes abi saavas ettevõtjas;
- vara peab olema amortiseeritav;
- vara peab olema ostetud turutingimustel ostjaga mitteseotud kolmandatelt isikutelt ning
- vara peab olema arvatud abi saava ettevõtja varade hulka ja see peab jääma vähemalt viieks aastaks (VKE-de puhul kolmeks aastaks) seotuks projektiga, mille jaoks abi antakse. Suurettevõtjate puhul on immateriaalse vara kulud abikõlblikud ainult kuni 50% ulatuses alginvesteeringu kõigist abikõlblikest investeerimiskuludest.

Suurettevõtjale antava regionaalabi puhul on abikõlblikud vaid kulud, mis on seotud investeeringuga materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse seoses uue ettevõtte asutamise või ettevõtte tegevuse mitmekesistamisega, tingimusel et uus tegevus ei ole sama või sarnane ettevõtte varasema tegevusalaga (uut majandustegevust soodustav alginvesteering), mille puhul peab uuel tegevusel võrreldes olemasoleva tegevusega olema erinev justitiisministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ lisas 16 sätestatud neljakohaline Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori kood.

VKEdele antava regionaalabi puhul on abikõlblikud kulud, mis on seotud [üldise grupierandi määruse artikli 2 punktis 49](#) nimetatud investeeringuga (=alginvesteeringuga).

„alginvesteering” –

a) investeering materiaalsesse ja/või immateriaalsesse varasse seoses uue ettevõtte asutamisega, olemasoleva ettevõtte tootmisvõimsuse suurendamisega, ettevõtte toodangu mitmekesistamisega toodetega, mida ei ole veel ettevõttes toodetud, või olemasoleva ettevõtte kogu tootmisprotsessi täieliku ümberkorraldamisega, või

b) vara soetamine ettevõttelt, mis on lõpetanud tegevuse või oleks tegevuse lõpetanud, kui seda ei oleks ostetud, ja seda ostab müüjaga mitteseotud investor ning tegemist ei ole üksnes ettevõtja aktsiate omandamisega.

Kui toetus on innovatsiooniklastritele antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 27 lõigetes 5 ja 8 nimetatud materiaalsesse ja immateriaalsest varasse tehtud investeeringute kulud. Tegevusabi võib anda innovatsiooniklastrite tegevuse jaoks.

Kui toetus on kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 53 lõigetes 4 sätestatud kulud:

investeeringute kulud on materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtud investeeringute kulud, sealhulgas:

- taristu rajamise, uuendamise, omandamise, konserveerimise või parandamise kulud, juhul kui taristu tegevusaega või ruume kasutatakse kultuurilistel eesmärkidel aastas vähemalt 80% ulatuses;

- kultuuripärandi omandamise, sealhulgas rentimise, omandiõiguse ülekandmise ja füüsilise ümberpaigutamise kulud;

- materiaalse ja vaimse kultuuripärandi kaitse, säilitamise, restaureerimise ja taastamise kulud, sealhulgas lisakulud, mis seonduvad säilitamisega nõuetekohastel tingimustel, spetsiaalsete tööriistade ja materjalidega, ning dokumenteerimise, teadusuuringute, digiteerimise ja avaldamise kulud;

- kulud, mille eesmärk on parandada üldsuse juurdepääsu kultuuripärandile, sealhulgas digiteerimise ja muu uue tehnoloogia kulud, kulud erivajadustega isikute juurdepääsu parandamiseks (eelkõige rambid ja liftid erivajadustega isikutele, Braille kirjas teave ja katsutavad eksponaadid muuseumides) ning kultuurilise mitmekesisuse edendamiseks ekspositsioonides, programmides ja seoses külastajatega; - kultuuriprojektide ja kultuuriliste tegevuste, koostöö- ja vahetusprogrammide ning toetuste kulud, sealhulgas kulud, mis on seotud valikumenetluste ja edendustööga ning vahetult projekti tulemusel kantud kulud;

Üldise grupierandi määruse artikli 53 lõike 10 järgi ei ole abi ajalehtede ja ajakirjade väljaandmiseks abikõlblik, olenemata sellest, kas need on trükitud või elektroonilised.

Kui toetus on spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristule antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 55 lõigetes 8 sätestatud kulud: spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antava investeeringuteks ettenähtud abi abikõlblikud kulud on materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtud investeeringute kulud.

Kui toetus on kohalikule taristule investeeringuteks ettenähtud abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 56 lõikes 5 nimetatud investeeringute kulud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse.

Tulenevalt erineva riigiabi ja vähese tähtsusega abi liigi kasutamisest antud eelnõu raames, tuleb arvestada nimetatud abiliikide eripärast tulenevate erisustega abikõlblike kulude osas. Ühe projekti raames on võimalik vajaduse korral erinevaid abiliike kombineerida. Sel juhul

tuleb toetuse määramisel järgida vastavaid abiliike käsitlevates määrustes sätestatud kumuleerimisreegleid ning vältida ülekompenseerimist.

Määruse § 7 sätestab kulude hüvitamise aluseid.

Määruse § 7 lõike 1 järgi hüvitatakse abikõlblikud kulud kindlasummaliste maksetena, välja arvatud riigiabi projektid, milles hüvitatakse tegelikud kulud.

Määruse § 7 lõike 2 järgi kulude kindlasummalise hüvitamise puhul on abikõlblikud abikõlblikkuse perioodil §-s 3 nimetatud tegevusteks tehtud abikõlblikud kulud, mis hüvitatakse toetuse rahuldamise otsuses määratud projekti tulemuse saavutamisel, mida on nõuetekohaselt RTK-le tõendatud.

Määruse § 7 lõike 3 järgi tegelike kulude ja osakaaluna hüvitatavate kulude puhul tõendatakse kulude tekkimist ja maksmist sobivate kuludokumentidega.

Määruse § 7 lõike 4 järgi ei pea riigiasutus koos kuludega esitama kulu tasumist tõendavat dokumenti ning kohaliku omavalitsuse üksus ja muu avalik-õiguslik juriidiline isik palgakulu tasumist tõendavat dokumenti.

Määruse § 8 lõikes 1 on loetletud kulud, mis ei ole meetmes abikõlblikud ja mida toetusest ei hüvitata. Nendeks on: hooldusremondi ja muude regulaarsete hooldustööde kulud; trahvid, viivised ja muud rahalised karistused ning kohtukulud; esinduskulud ja kingitused, sealhulgas suveniirid ja meened; laenu, liisingu ja pangagarantii kulud ning nendega kaasnevad kulud; kindlustamine ja sellega kaasnevad kulud; intressi- ja pangakulud; projekti üldkulud projektis, mis ei hõlma personalikulusid vaid ainult investeringuid materiaalsesse või immateriaalsesse põhivarasse; liikmemaksud; õigusabi kulud, välja arvatud hangete ettevalmistamise kulud; sularahas tasutud maksed; autoritasud ja autorijärelevalvega seotud kulud; muud abikõlblike tegevustega mitteseotud, projekti elluviimise seisukohast põhjendamatud või ebaolulised kulud; tegevuse kulu, mille jaoks on taotleja juba saanud tagastamatut toetust muudest allikatest.

Määruse § 8 lõike 2 järgi kui toetus on riigiabi, on lisaks lõikes 1 toodud kuludele abikõlbmatud kulud, mille toetamine ei ole võimalik riigiabi reeglite järgi.

Määruse § 9 lõiked 1–4 defineerivad projekti abikõlblikkuse perioodi mõistet, selle algust ja lõppu. Lõike 1 järgi on projekti abikõlblikkuse perioodiks selline ajaline periood, mille kestel tehakse projekti tegevusi ja tekivad projekti kulud. Tagantjärele hüvitatavad projekti ettevalmistuskulud abikõlblikkuse perioodi sisse ei arvata.

Määruse lõike 2 järgi algab projekti abikõlblikkus taotluse esitamise päeval või sellest hilisemal kuupäeval RTK-le ning lõike 3 järgi kestab sõltuvalt taotluse esitamise hetkest maksimaalselt kuni 23 kuud (= taotlusvooru aasta + järgmise aasta 30. novembrini). Lõike 4 järgi kui projektile on maakonna arengustrateegia tegevuskavas nähtud ette rahastus mitme järjestikkuse aasta taotlusvoorust, ei saa projekti abikõlblikkuse perioodi lõpp olla hilisem kui projekti viimase taotlusvooru aastale järgneva aasta 30. november. Projekti abikõlblikkuse periood ei saa alata varem kui sellel eelarveaastal, millega on projekt maakonna arengustrateegia tegevuskavas seotud.

Antud säte tähendab seda, et konkreetse eelarveaasta raha võib kasutada eelarve aastal ja sellele järgmisel aastal kuni 30. novembrini. Kuna projektid kavandatakse etteulatavalt maakonna arengustrateegia tegevuskavas, on võimalik ettevalmistatud taotlus RTKle esitada kohe eelarveaasta alguses või isegi varem. Riigieelarvelisi vahendeid tohib üle kanda järgmisesse aastasse vaid üks kord. Sellest tulenevalt peavad need olema kasutatud kahe aasta sees. Selleks, et need oleksid ka raamatupidamislikult kantud teise aasta sisse, peab projekti väljamakse taotluse esitama hiljemalt 30. novembriks.

Konkreetse projekti abikõlblikkuse periood võib olla ka nt 3-aastane. Olenevalt projekti mahust peab MS tegevuskavasse sellele kavandama esimesest eelarveaastast vajalik summa (mida tuleb kasutada kahe aasta sees, sh ka väljamakstud) ning teisest/kolmandast eelarveaastast nii palju vahendeid, mis on vaja projekti kolmandal aastal tegevuste lõpetamiseks.

Projekti abikõlblikkuse perioodi sätestamisel on lähtutud riigieelarve vahendite kasutamise reeglitest, mille järgi saab riigieelarve vahendid üle kanda järgmisesse eelarveaastasse vaid üks kord (*Riigieelarve seaduse § 59¹ lg 1 järgi "Riigieelarve vahendite ülekandmine on riigieelarve vahendite kasutamise tähtaja pikendamise ühe eelarveaasta võrra."*). Seejärel kaob raha nii meetmest maakonna ja meetme rakendajate kui ka toetuse saaja jaoks. Maksimaalset abikõlblikkuse perioodi ei ole võimalik pikendada. Seetõttu on äärmiselt oluline pidada abikõlblikkuse maksimaalsest perioodist kinni, esitada RTK-le aruanded õigeaegselt, mis võimaldab ka toetusvahendeid toetuse saajale õigeaegselt välja maksta.

Antud tähtaeg (30. november) on kokku lepitud seetõttu, et KOVidel oleks aega oma arved tasuda, aruandeid RMile/RTK-e esitada ning RM/RTK-l oleks aega neid üle kontrollida ja raamatupidajale väljamakse tegemiseks suunata. Kõik need tegevused võtavad väga palju aega, raamatupidamises peab aga eelmise aasta lõppseis olema SFOSi sisestatud (st raamatupidajale SFOSis saadetud) jaanuari lõpuks. Julgustame taotlejaid oma aruandeid ja kulusid õigeaegselt ja võimalusel ka kiiremini esitama.

Määruse § 9 lõike 5 järgi ei tohi riigiabi projekti korral, välja arvatud üldise grupierandi määruse artikli 53 või komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsuse alusel antav riigiabi, enne taotluse esitamist projektiga seotud tegevusi alustada ega võtta õiguslikult siduvaid kohustusi nimetatud tegevuste tegemiseks või muid kohustusi, mis muudab tegevuse tegemise pöördumatuks.

Määruse § 9 lõike 6 järgi võib RTK projekti rakendamise käigus ilmnenuv vajadusel abikõlblikkuse perioodi pikendada maksimaalselt kuni kuue kuu võrra, seda tingimusel, et projekti abikõlblikkuse periood ei ületa lõikes 3 ja 4 nimetatud tähtaega.

Määruse § 10 lõikes 1 nähakse ette, et MATA eelarve maht maakondade kaupa kehtestatakse valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga. Eelarve rahaline maht sõltub üldjuhul riigieelarvesse määratud baassummast, MARO valikutest toetusvahendite ringisuunamiseks MATA, hajaasustuse programmi ning kohaliku omaalgatuse programmi vahel ja võimalikest jääkidest teistest riigieelarvelistest programmidest. Juhul, kui MAROd on valmis toetusvahendite ringisuunamise MATA, hajaasustuse programmi ning kohaliku omaalgatuse programmi vahel otsustama mitmeks aastaks ette, on võimalik ka MATA rahajaotuse käskkiri kehtestada mitme eelarveaasta kohta. Ka mitmeks aastaks kehtestatud rahajaotust on võimalik uute asjaolude ilmnemisel hiljem muuta.

Määruse § 10 lõike 2 järgi on toetuse minimaalne suurus projekti kohta 50 000 eurot ning antud piirang kehtib nii investeringu- kui pehmete tegevuste (uuring, analüüs, koolitus vms) projekti puhul. Tulenevalt soovist vältida toetuse killustumist, tagada projektide mõju ning vähendada

RTK halduskoormust hulga väikeste projektide menetlemisel, ei ole määratud summast väiksemate projektide lubamine mõistlik.

Määruse § 10 lõike 3 järgi ei või toetuse maksimaalne määr projektile olla suurem kui 75% ning omafinantseeringu minimaalne määr projektile väiksem kui 25% projekti abikõlblikest kuludest. Juhul kui riigiabi liigist tulenevalt kehtivad madalamad toetuse määrad, siis projektile toetuse määra arvutamisel lähtutakse riigiabi reeglitest. Juhul, kui riigiabi reeglitest tulenevalt on võimalik projektile maksta määrusest maksimaalsest suuremat toetuse määra, siis rakendatakse määrukses sätestatud 75% toetuse määra projektile. Maksimaalne toetuse määr 75% peab olema täidetud projekti tasandil, see tähendab, et kui mõne projekti tegevuse puhul rakendatakse riigiabi reeglitest tulenevalt madalamat toetusmäära, on lubatud toetada teisi projekti tegevusi ka kõrgema toetuse määraga kui 75%.

Määruse § 10 lõike 4 järgi on paragrahvi 3 lõike 2 punktis 3 nimetatud projektide puhul on toetuse maksimaalne määr 100 % projekti abikõlblikest kuludest. See tähendab, et projektide puhul, mille eesmärk ja sisu on meetme „Atraktiivne piirkondlik ettevõtlus- ja elukeskkond“, Interregi ja Horizon programmide projektide, välja arvatud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-s 1 sätestatud eesmärkide täitmiseks, omafinantseeringu osaline tagamine ei pea MATA projekti lisama omafinantseeringut.

Määruse § 10 lõike 5

Toetuse maksimaalne summa aastas kehtestatakse maakonna arengustrateegia tegevuskavas ning see ei saa olla suurem kui maakonnale konkreetsel aastal eraldatud maksimaalne summa. Selline planeerimine on äärmiselt vajalik kuna MATA vahendeid saab kasutada vaid samal ja järgmisel eelarveaastal (Riigieelarve seaduse § 59¹ lg 1 järgi riigieelarve vahendite ülekandmine on riigieelarve vahendite kasutamise tähtsaja pikendamine ühe eelarveaasta võrra.). Seejärel MATA vahendid MATA eelarvest kustuvad (nii ministeeriumi, MARO kui ka taotleja jaoks). MARO peab jälgima oma maakonna projektide edenemist ning maakonna vahendite õigeaegset kasutamist. Vajadusel teeb MARO ka muudatust oma tegevuskavas. Lisame põhjenduse seletuskirja.

Määruse § 10 lõike 6 järgi projektis olla mitu kindlasummalist makset, kui toetust makstakse kindlasummaliste maksetega. Minimaalne kindlasummalise makse suurus on üldjuhul 20 000 eurot. "Üldjuhul" sellepärast, et alati ei ole võimalik teha 20 000 makset (näiteks lõppmakse võib kujuneda väiksemaks; samuti kui projekt saab ettemaksu, siis ettemaksu kinnikandmisel võib jääda juurde makstav väljamakse väiksemaks kui 20 000).

Projektile tehtavate kindlasummaliste maksete arv ja summad sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses. Kindlasummaline makse on kulude hüvitamine taotluse rahuldamise otsuses määratud kindlas summas toetuse ühekordse(te) makse(te)na ning selle väljamaksmise eelduseks on tegevuse tulemuste täielik saavutamine. Kindlasummalise makse alusel toetuse maksmise puhul toetuse saaja kuludokumente ei esita, vaid tõendab taotluse rahuldamise otsuses toodud viisil tegevuse väljundite ja tulemuste saavutamist ning seejärel tehakse toetuse saajale makse määratud kindlasummalise makse summas. Projektis on võimalik planeerida üks või mitu kindlasummalist makset vastavalt tegevuse eesmärkidele ning toetuse saaja soovidele. Juhul, kui projekti tegevustel on üks määratletud tulemus, on võimalik määrata üks kindlasummaline makse, mitme tulemuse puhul on võimalik määrata mitu kindlasummalist makset.

Kulude hüvitamine kindlasummaliste maksete alusel ei ole võimalik üldise grupierandi määruse alusel antava riigiabi projektide puhul, kuna sellega kaasnevad täiendavad reeglid, mille täitmist tuleb toetuse saajal kuludokumentidega tõendada ja rakendusüksusel kontrollida.

Vähese tähtsusega abi andmisel on kulude hüvitamine kindlasummaliste maksete alusel võimalik.

Määruse § 10 lõike 7 järgi kui määruse alusel antav toetus on riigiabi või vähese tähtsusega abi, ei tohi omafinantseering sisaldada avaliku sektori vahendeid, välja arvatud juhul, kui toetust ei anta maksimummääras, mida riigiabi või vähese tähtsusega abi reeglid lubavad. See tähendab, et kui projektile antakse toetust (mis on avaliku sektori vahendid) maksimumulatuses, siis ei tohi taotlejapoolne omafinantseering sisaldada avaliku sektori vahendeid, kuna riigiabimäärustes määratud avaliku sektori vahendite mahtu projektile ületamisel osutub rohkem makstud toetuse summa keelatud riigiabiks.

Määruse § 10 lõike 8

Omafinantseeringuna ei arvestata Euroopa Liidu asutuselt või fondilt või muult abiskeemilt saadud tagastamatut abi, välja arvatud riigieelarves kohaliku omavalitsuse üksustele suunatud abiskeemide toetusvahendeid, kui nimetatud toetusvahendid on mõeldud majanduslike mõjude leevendamiseks erakorralise sündmuse tõttu.

Antud säte tähendab, et üldjuhul peab toetuse saaja tagama omafinantseeringu ise. See suurendab nii vastutust enda projekti eest kui ka motivatsiooni võimalikult korrektselt ja õigeaegselt seda ellu viia. Samas eriolukordade tõttu võib tekkida vajadus aidata omavalitsusi, ettevõtjaid, kodanikusektorit vms projektide elluviimisel ja lõpetamisel. Selliste erimeetmete rahaline kaaspanustamine Eesti mastaabis erilistes olukordades on antud sätte järgi võimalik.

Määruse §-s 11 määratakse toetuse määra erisused riigiabi ja vähese tähtsusega abi korral. Määruse alusel antava riigiabi ja vähese tähtsusega abi reeglitest tulenevad piirangud on esitatud järgmises tabelis:

Abi liik	Tingimused: abi võib anda kuni tabelis märgitud summani, võttes arvesse kõnesolevas määruses sätestatud maksimaalset piirmäära (see on 75% abikõlblikest kuludest)
Ei ole riigiabi	75% abikõlblikest kuludest, minimaalne omafinantseering on 25%, mis võib tulla ka avaliku sektori rahadest; maksimaalne toetuse summa on maakonna rahasumma piir.
Kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi (üldise grupierandi määrus)	Investeeringuteks ettenähtud abi on 100 miljonit eurot projekti kohta. Investeeringuteks ettenähtud abi puhul ei ületa abisumma abikõlblike kulude ja investeeringu tegevuskasumi vahet. Tegevuskasum tuleb abikõlblikest kuludest enne maha arvata asjakohaste prognooside alusel või tagasinõudmise mehhanismi kaudu. Tegevusabi summa ei tohi ületada summat, mis on vajalik tegevuskahjumi katmiseks ja asjaomasel perioodil mõistliku kasumi saamiseks. See tagatakse enne asjakohaste prognooside alusel või tagasinõudmise mehhanismi kaudu. Kui abi ei ületa ühte miljonit eurot, võib maksimaalne abisumma alternatiivse võimalusena kindlaks määrata tasemel 80% abikõlblikest kuludest.
Spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antav abi (üldise grupierandi määrus)	Investeeringuteks ettenähtud abi on 15 miljonit eurot või kulud, mis ületavad 50 miljonit eurot

	<p>projekti kohta. Spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antava investeeringuteks ettenähtud abi puhul ei tohi abisumma ületada abikõlblike kulude ja investeeringu tegevuskasumi vahet. Tegevuskasum tuleb abikõlblikest kuludest enne maha arvata asjakohaste prognooside alusel või tagasinõudmise mehhanismi kaudu. Sporditaristule antava tegevusabi puhul ei tohi abisumma ületada tegevuskahjumit vastava ajavahemiku jooksul. See tagatakse enne asjakohaste prognooside alusel või tagasinõudmise mehhanismi kaudu. Kui abi ei ületa ühte miljonit eurot, võib maksimaalne abisumma alternatiivse võimalusena kindlaks määrata tasemel 80% abikõlblikest kuludest.</p>
Vähese tähtsusega abi	<p>Ühele ettevõtjale kolme aasta jooksul antava vähese tähtsusega abi ülemmäär on 200 000 eurot.</p>
Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antav vähese tähtsusega abi	<p>Ettevõtjale üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest antav abi ei ületa 500 000 eurot kolme majandusaasta jooksul.</p>
Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antav riigiabi	<p>Abi suurus on kuni 15 miljonit eurot aastas üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest muudes valdkondades kui transport ja transpordi infrastruktuur. Eelnõus nimetatud 25%-lise omafinantseeringu võib tasuda ka avalik sektor.</p>
Investeeringuteks ettenähtud regionaalabi (üldise grupierandi määrus)	<p>Perioodil kuni 31.12.2024: <u>suurettevõtja puhul</u> on Eestis väljaspool Ida-Virumaad kuni 20% ja Ida-Virumaal kuni 25% abikõlblikest kuludest; <u>keskmise suurusega ettevõtja puhul</u> on Eestis väljaspool Ida-Virumaad kuni 30% ja Ida-Virumaal kuni 35% abikõlblikest kuludest; <u>väikese suurusega ettevõtja puhul</u> on Eestis väljaspool Ida-Virumaad kuni 40% ja Ida-Virumaal kuni 45% abikõlblikest kuludest;</p> <p>Perioodil kuni 31.12.2027: Jõgevamaal, Põlvamaal, Tartumaal, Valgamaal, Viljandimaal ja Võrumaal suurettevõtja puhul kuni 20 %, keskmise suurusega ettevõtja puhul kuni 30 % ja väikese suurusega ettevõtja puhul kuni 40 % abikõlblikest kuludest;</p> <p>Perioodil 01.01.2025–31.12.2027: <u>suurettevõtja puhul on</u> Harjumaal, Hiiumaal, Läänemaal, Pärnumaal, Saaremaal, Järvemaal, Lääne-Virumaal, Raplemaal kuni 15% ja Ida-Virumaal kuni 25% abikõlblikest kuludest; <u>keskmise suurusega ettevõtja puhul on</u> Harjumaal, Hiiumaal, Läänemaal, Pärnumaal, Saaremaal, Järvemaal, Lääne-Virumaal, Raplemaal kuni 30% ja Ida-Virumaal kuni 35% abikõlblikest kuludest;</p>

	väikese suurusega ettevõtja puhul on Harjumaal, Hiiumaal, Läänemaal, Pärnumaal, Saaremaal, Järvamaal, Lääne-Virumaal, Raplemaal kuni 35% ja Ida-Virumaal kuni 45% abikõlblikest kuludest.
Innovatsiooniklastritele antav abi (üldise grupierandi määrus)	Innovatsiooniklastritele antava investeeringuteks ettenähtud abi osakaal ei tohi ületada 55% ja tegevusabi puhul 50% abikõlblikest kuludest. Tegevusabi võib anda innovatsiooniklastrite tegevuse jaoks. Abi võib anda kümne aasta jooksul.
Kohalikule taristule investeeringuteks ettenähtud abi	Abi summa ei tohi ületada abikõlblike kulude ja investeeringu tegevuskasumi vahet. Tegevuskasum tuleb abikõlblikest kuludest maha arvata eelnevalt asjakohaste prognooside alusel või tagasinõudmise mehhanismi kaudu. Eriotstarbelist taristut ei vabastata käesoleva artikli alusel teatamiskohustusest.

3. Dialoogi läbiviimise kord

Määruse kolmandas peatükis sätestatakse dialoogi eesmärk ja toimumise sagedus ning dialoogi tulemuste fikseerimine ja avalikustamine.

Määruse § 12 lõike 1 järgi peavad Rahandusministeerium ja MARO dialoogi, mille eesmärk on toetuse selgem sihistamine maakonna arengustrateegia teatud valdkonna arendamiseks vastavalt riigi ja MARO kokku lepitud mõlemapoolselt prioriteetseks hinnatud teema(de)le (teema – fookus maakonna arengustrateegia teatud valdkonna arendamiseks, mis lepitakse reeglina kokku võttes aluseks maakonna arengustrateegia ja selle tegevuskava olemasoleva struktuuri). Dialoogi alustatakse maakonna uuendatud arengustrateegia põhjal ning eesmärgiks on aidata maakonnal kiiremini saavutada mõnda strateegias püstitatud eesmärki. Väljakutseks on tagada toetuse selgem sihistamine maakonna arengustrateegia mõnes valdkonnas arvestatavaks edasiminekuks järgneval neljal aastal vastavalt riigi ja maakonna esindajate kokkulepitud ühele-kahele teemale. Teemade valimisel lähtutakse maakonna arengustrateegiast ning tuginetakse Regionaalse arengu tegevuskava² seireinfole, muule olulisele piirkondlikule statistikale, minuomavalitsus.ee teenustasemetele ja töölaudadele tuvastamiseks, milliste näitajate või teemade osas vajaks maakond võrreldes muude piirkondadega arengu kiirendamist või suudaks oma arengueeldusi edukalt realiseerida.

Maakonna seisukohti dialoogis Rahandusministeeriumiga esitab ning kokkulepitu täitmise ning maakonnale eraldatud vahendite õigeaegse kasutamise eest vastutab MARO. [Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) § 37⁴ lg 3 järgi "Maakonna arengustrateegia eelnõu koostab kohaliku omavalitsuse üksuste määratud käesoleva seaduse § 61 lõikes 2 nimetatud koostööorgan ...". Antud koostööorganiks maakonnas on MARO. Maakonna arengustrateegia tegevuskava muutub meetme jaoks taotlemisõigusega projektide nimekirjaks, kus tuuakse MARO juhtimisel valitud MATA vahenditest rahastatavad projektid kui ka maksimaalne toetus, mida projekt tohib konkreetsel aastal RTK-lt taotleda. MS tegevuskava koostajana vastutab MARO edaspidi selle eest, et tegevuskavva lisandunud projektide ettevalmistustase võimaldaks tegevuskavas toodud tempos projekti ellu viia. Juhul, kui mõne projekti elluviimine jääb toppama, siis selle asendamine tegevuskavas on samuti MARO korraldada ja vastutada.

² <https://fin.ee/riik-ja-omavalitsused-planeeringud/regionaalareng-ja-poliitika/regionaalpoliitika-kujundamine#Alusdokumendid>

Selleks, et MARO-1 oleks parem ülevaade projektide elluviimise hetkeseisust, lisatakse määrusesse RTK-le kohustus esitada väljavõtte tema maakonna projektide kohta 4 korda aastas või MARO soovil tihedamini (§ 27 lg 13).

Määruse § 12 lõike 2 järgi peab dialoogi tulemusel kokkulepitud teemade raames elluviidav projekt üksi või elluviidavad projektid kogumis tagama ühe maakonna või ühest maakonnast suurema elluviimispiirkonna, sihtrühma või mõju. Analüüsi elluviimispiirkonna, sihtrühma ja mõju ulatuse avaldumise kohta maakonna kokkulepitud teema või teemade raames toob ja põhjendab MARO oma veebilehel avaldatavas kokkuvõttes. Enne kokkuvõtte avaldamist MARO veebilehel, mis katab kõiki olulisi teemasid, ei saa maakonna ühegi projekti kohta esitatud taotlust RTK poolt nõuetele vastavaks tunnistada.

Selleks, et oleks võimalik hinnata konkreetsete projektide kogumi mõju ulatust, on vaja eelkõige terviklikku pilti projekti teema kohta maakonnas. Näiteks, kui teemaks on maakonna muutmise üheks Eesti armastatuimaks reisisihtkohaks, siis on vaja terviklikku vaadet maakonna turismimaastikule praegu, olemasolevatele turismiobjektidele ja -teekondadele, sihtgruppide analüüsi. Seejärel tuleb analüüsida ja defineerida lünkasid ja puudujääke, mis takistavad maakonnal muutuda üheks Eesti armastatuimaks reisisihtkohaks. Nt kas tehakse piisavalt koostöö turismiagentuuride ja Eesti teiste turismisihtkohtadega, et tutvustada valitud sihtgrupile oma maakonna atraktiivsust ning reisimisvõimalusi? Kas on olemas maakonnas endas piisavalt vaba tööjõudu, et turismivaldkonnas vajalikke töökohti ära täita? Kust võetakse vajadusel täiendavaid töökäsi? Kas on olemas piisavas ulatuses inspireerivaid giide, kes oskavad maakonna lood turistidele edasi rääkida ja põnevust tekitada maakonna edasiuurimise vastu või on vaja neid välja koolitada? Kas turismiobjektid vastavad sihtgrupile ning on omavahel ühendatud loogilise teekonnaga, olemas loogilised ja turistidele mugavad turismimarsruudid, et liikuda maakonna ühest objektist järgmiseni? Kas iga turismiobjekti juures on kättesaadav info järgmiste lähimate atraktiivsete objektide ja nende juurde jõudmise viisi kohta? Kas on piisavas kvaliteedis, ulatuses ja loogiliste asukohtadega toitlustus- ja majutuskohti? Kui lüngad on tuvastatud, tuleb neid olulisuse järgi järjestada, kaasata kõiki olulisi osapooli, paika panna plaan (sh milliseid tegevusi ja projekte on otstarbekas rahastada järgmise 4 aasta jooksul MATAst) ja ajakava ning uurida vajadusel täiendavaid võimalusi vajaliku lisarahastuse leidmiseks.

MARO koostatavat taustamaterjali saavad MATA taotlejad kasutada ka toetuse taotlemisel taotlusele seatud nõuete täitmiseks. Kui on võimalik viidata MARO veebilehel olevale analüüsile, ei ole vaja selle sisu taotluses dubleerida.

Määruse § 12 lõike 3 järgi koostab ja avaldab MARO hiljemalt maakonna esimese taotluse esitamise ajaks oma veebilehel kokkuvõtte, milles kajastatakse projektide valikut, valitud projektide sobitumist teemasse, projektide kirjeldust, projektidega lahendatavate väljakutsete ja lahenduste omavahelise sobivuse analüüsi, lõikes 2 toodud nõude täitmist ning olenevalt projektide iseloomust ka:

- 1) teave teenuse kättesaadavusest ja vajadusest maakonnas taotlemise hetkel ja kümne järgmise aasta perspektiivis;
- 2) teave avaliku teenuse teenusvõrgu puuduste kohta maakonnas;
- 3) teave avaliku teenuse maakonnapõhisest sisulisest lahendusest teenuse pakkumiseks, arvestades teenuse kasutajaskonna suurust ja eripära, sealhulgas vajaliku personali olemasolu, teenuse ümberkorraldamise vajadusi;

4) teave ettevõtluskeskkonna projekti sobivuse kohta olemasolevasse ettevõtluskeskkonna tugisüsteemi, sealhulgas kõrvaldatav kitsaskoht, konkurentsianalüüs ja loodav täiendav väärtus sihtrühmale.

Olenevalt projekti iseloomust tuleb investeringuprojekti puhul lisada teave teenuse kättesaadavusest ja vajadusest maakonnas praegu ja kümne järgmise aasta perspektiivis; teave teenusvõrgu puuduste kohta; teave maakonnapõhisest sisulisest lahendusest teenuse pakkumiseks, arvestades teenuse kasutajaskonna suurust ja eripära, sealhulgas vajaliku personali olemasolu, teenuse ümberkorraldamist nutikamaks ja säästlikumaks või muud sellist; teave projekti sobivuse kohta olemasolevasse ettevõtlusmaastikusse, sealhulgas millist puudust kõrvaldab, kellele konkurentsi tekitab ja millist loodav täiendav väärtus sihtrühmale.

„Täiendav väärtus sihtrühmale“ raames tuleb kirjeldada, mis muutub paremaks tänu ehitatavale infrastruktuurile, mis on selle taristu täiendav positiivne panus olemasoleva infrastruktuuri maastikusse. Näiteks kui luuakse maakonda uus tööstusala, tuleb kirjeldada, kas maakonnas on juba praegu tegutsevaid tööstusalasid (mis suunitlusega jne), miks uut tööstusala juurde vaja on, miks just sellesse asukohta. Kas olemasolevad viis tööstusala maakonnas on juba „täis“ (=kõik krundid kasutuses) ning sellepärast on vaja täiendavaid krunte juurde tekitada? Kas uus tööstusala tuleb mõne teise suunitluse, spetsialiseerumisega ning selle asukoht (mõne veekoguse või elektrijaama lähedal) võimaldab tööstusala ettevõtjatele tagada võimsusi, mida pole võimalik tagada teistel tööstusaladel vms?

Kui dialoogi käigus oli kokkulepitud täiendavates tingimustes, siis kokkuvõtte peab sisaldama selgitust, kuidas need tingimused on täidetud. Näiteks, kui lepiti kokku teatud teemal püstitatud eesmärkide saavutamiseks täiendava konkursi korraldamises projektide valikuks, kirjeldab MARO kokkuvõttes konkursi tingimusi ja korraldamise protsessi, samuti kuidas tagati projektide valiku läbipaistvus ja erapooletus ning taotlejat võrdne kohtlemine. Meetme rakendamise seisukohast tulenevalt on tegemist väga olulise informatsiooniga, kuidas probleem, mida soovitakse maakonnas lahendada, sobib kokku konkreetse projekti(de) tegeliku(tegelike) lahendus(t)ega. Iga projekti kavandamisel mõeldakse see nagunii läbi ning selle info avalikuks tegemine aitab maakonna ja Eesti elanikel laiemalt mõista, mis eesmärgiga rahastatakse avalikest vahenditest konkreetse projekti elluviimist (ja miks see on olulisem kui mõne teise projekti toetamine).

Määruse § 12 lõike 4 järgi peetakse dialoogi vähemalt kord nelja aasta jooksul meetme järgmise nelja aasta vahendite suunamiseks või vajadusel tihedamalt kui varasemad kokkulepped vajavad muutmist. Kokkulepete sõlmimine neljaks aastaks võimaldab maakondadel oma teemade arendamise pikaajalisemat ja järjekindlamat kavandamist, sealhulgas mahukamate projektide terviklikumat elluviimist mitme aasta voorude vahenditest. Esimese dialoogiga alustatakse 2023. aasta esimeses pooles MATA perioodi 2024–2027 voorude vahendite suunamiseks.

Dialoogi osapoolteks on riigi esindajana Rahandusministeerium ja maakonna esindajana maakondlik arendusorganisatsioon (MARO). Riigi Tugiteenuste Keskuse esindajad kaasatakse dialoogi vaatlejana. MARO ettepanekul kaasatakse dialoogi ka oma maakonna omavalitsuste ja/või maakonna teiste organisatsioonide esindajaid ning Rahandusministeeriumi ettepanekul kaasatakse dialoogi teiste ministeeriumide ja/või dialoogi kokkuleppe seisukohast oluliste organisatsioonide esindajaid. Dialoogi juhivad Rahandusministeerium. Mõlemad osapooled peavad oma seisukohti ja ettepanekuid põhjendama.

Dialoogiga alustamise ettepaneku teeb MAROle Rahandusministeerium, lisades ettepanekule dialoogi täpsema ajakava ja töökorra, Rahandusministeeriumi analüüsi ning analüüsist ja maakonna arengustrateegiast ja selle tegevuskavast tulenevad ettepanekud vahendite suunamiseks teemadele maakonnas või täpsustavad küsimused, kui analüüsist tulenevad probleemsete teemad ei ole maakonna arengustrateegias piisavat tähelepanu leidnud, MATA järgmise nelja aasta vahendite eeldusliku suuruse maakonnas aastate lõikes.

MARO annab oma esialgse tagasiside Rahandusministeeriumi ettepanekule teemade või küsimuste osas, ettepaneku MATA panust kirjeldavate tulemus(mõju)näitajate seadmiseks³ ning vajadusel omapoolsed põhjendatud (nt maakonna arengustrateegias toodud analüüsist tulenevad) ettepanekud rahastatavate teemade valiku osas.

Määruse § 13 järgi fikseeritakse dialoogis saavutatud kokkulepped Rahandusministeeriumi ja MARO vahelises kokkuleppes, mis avaldatakse nii ministeeriumi kui ka MARO veebilehtedel. Nii tagatakse olulise teabe kättesaadavust RTK-le, taotlejatele, maakonna elanikele, ettevõtjatele, mittetulundussektorile ja muudele huvitatud osapooltele. Vajadusel saab kokkuleppes fikseerida täiendavaid tingimusi projektide valiku korraldamisele maakonnas, näiteks olenevalt teemast leppida kokku projektide valikusse maakonna ettevõtjate või mittetulundussektori esindajate kaasamise.

4. peatükk. Toetuse taotlemine ja taotluste menetlemine

Määruse neljas peatükk määratleb toetuse taotlemise ja taotluste menetlemise korra.

Määruse § 14 lõiked 1 ja 2 määravad nõudeid projekti kajastamisele maakonna arengustrateegia tegevuskavas. Lõike 1 järgi peab tegevuskavas projektile üheti arusaadavalt märgitud, et projekt on mõeldud rahastamiseks meetmest „Maakonna arengustrateegia elluviimise toetus“. Lühendi (MAT, MATA) kasutamine on lubatud juhul, kui see on MS tegevuskava eespool või lühendi esmasel mainimisel lahti kirjutatud. Kui projektile on kirjutatud rahastamiseks „fondidest“, ei ole määratud rahastamisallikat või on märgitud mõni muu rahastamisallikas, sellist projekti MATA-st rahastada ei saa. Lõike 2 järgi peab MATA-st rahastamiseks mõeldud projekti rahastamine toodud tegevuskavas MATA toetuse summaga aastate lõikes ning RTK-le on võimalik esitada projekti rahastamiseks konkreetsel aastal vaid tegevuskavas määratud ulatuses.

Määruse § 15 lõike 1 järgi võib toetuse taotluse esitada kohaliku omavalitsuse üksus, mittetulundusühing, sihtasutus, äriühing, riigiasutus või avalik-õiguslik ülikool, kes on taotlejaks märgitud maakonna arengustrateegia tegevuskavas.

Määruse § 15 lõige 2 võimaldab taotlejal kaasata projekti partnereid. Partneriks võib olla taotluses nimetatud juriidiline isik, kes osaleb projektis toetatavas tegevuses ja kellel tekivad selle käigus kulud (§ 5 lg 9).

Määruse § 15 lõike 3 järgi peab taotlejal või partneril olema projekti omafinantseeringu ja võimalike mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkus projekti edukaks elluviimiseks. Seda tõendatakse taotluse esitamise käigus RTK nõutud viisil, lisades taotlusele vajalikke tõendeid.

³ nt 100% maakonna kindla kooliastme koolilastest on ettevõtlikkuse programmiga kaetud vms

Määruse § 15 lõike 4 järgi kui taotlejaks või kaasfinantseerijaks on kohaliku omavalitsuse üksus või temast sõltuv mittetulundusühing või sihtasutus, peavad toetuse saamiseks olema täidetud kohaliku omavalitsuse üksuse [finantsjuhtimise seaduse §-s 34¹](#) (Finantsdistiipliini tagamise meetmete rakendamise arvestamine investeeringutoetuste andmisel) sätestatud nõuded.

(1) Riigieelarvest investeeringutoetuse saamiseks riigieelarve seaduse § 50 lõikes 5 sätestatud tingimustel peavad kohaliku omavalitsuse üksus ja tema arvestusüksus kinni pidama järgmistest nõuetest:

1) taotluse esitamise aastale eelnenud aasta põhitegevuse tulem peab vastama käesoleva seaduse § 33 lõikes 2 nimetatud lubatavale väärtusele, välja arvatud käesoleva lõike punktis 2 nimetatud juhul;

2) taotluse esitamise aasta eelarves kinnitatud põhitegevuse tulem peab vastama käesoleva seaduse § 33 lõikes 2 nimetatud lubatavale väärtusele, kui taotluse esitamise aastale eelnenud aasta põhitegevuse tulem vastas käesoleva seaduse § 33 lõikes 3 sätestatule;

3) netovõlakoomus ei tohi viimaste teadaolevate andmete kohaselt ja taotluse esitamise aasta kinnitatud eelarve kohaselt aasta lõpu seisuga ületada käesoleva seaduse § 34 lõigetes 3–5 sätestatud ülemmäära;

4) projekti omafinantseeringu tasumiseks võetava võlakohustusega ei tohi ületada käesoleva seaduse § 34 lõigetes 3–5 sätestatud netovõlakoomuse ülemmäära.

(2) Kui kohaliku omavalitsuse üksuselt nõutakse investeeringu omafinantseeringu katmist, aga seda ei ole eelarves kavandatud ja kohaliku omavalitsuse üksus selle tasumiseks võlakohustust ei võta, peab viimaste teadaolevate andmete kohaselt taotluse esitamise aasta lõpu likviidsete varade kavandatava jäägi suurus või omafinantseeringu tagamiseks kavandatud suurendatud sissetulek või vähendatud väljaminek katma omafinantseeringu suuruse. Mitmeaastase projekti puhul võetakse arvesse eelnimetatud andmed projekti perioodi iga aasta kohta.

(3) Kui kohaliku omavalitsuse üksus kavandab omafinantseeringu tasuda võetava võlakohustusega, kuid võlakohustuse võtmist ei ole eelarves või eelarvestrateegias kavandatud, peab viimaste teadaolevate andmete alusel põhitegevuse tulemi suurus taotluse esitamise aastal ja igal eelseisval kolmel aastal katma olemasolevate võlakohustuste ja võetava võlakohustuse igal aastal kavandatavad finantskulud ja tagasimaksmise kulud.

(4) Kui toetuse taotlejaks on kohaliku omavalitsuse üksus või temast sõltuv üksus või nad panustavad teise taotleja projekti omafinantseeringusse ning käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud nõuded ei ole täidetud, jätab toetuse andja selle projekti investeeringute kavast välja või taotluse rahuldamata, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud juhul.

(5) Kui taotluse menetlemise ajal ei ole täidetud käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud nõuded, kuid on võimalik projekt jooksva aastal või eelseisvatel aastatel ellu viia, võib toetuse andja teha taotluse rahuldamise otsuse kõrvaltingimusega. Otsuses määratakse tähtpäev, mis ajaks tuleb käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud nõuded täita.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud nõuete täitmiseks kõrvaltingimuse seadmisel on toetuse andja kohustatud küsima enne taotluse suhtes otsuse tegemist Rahandusministeeriumilt arvamust.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud nõudeid ei rakendata tervishoiuteenuste korraldamise seaduse tähenduses tervishoiuteenuse osutaja suhtes.

Määruse § 15 lõike 5 järgi on äriühingul, mittetulundusühingul ja sihtasutusel õigus toetust taotleda ning projektis partnerina osaleda, kui neil ei ole äriregistris [äriseadustiku § 60 lõikes 1](#) nimetatud kustutamise hoiatust.

Määruse § 15 lõike 6 järgi peab taotleja või partner olema investeerimisomanik või valdaja.

Määruse § 15 lõike 7 järgi ei tohi taotlejal, partneril või nende seaduslikul esindajal olla karistusseadustiku § 209, 209¹, 210, 260¹, 372, 373, 379 või 384 alusel määratud kehtivat karistust.

Määruse § 16 lõikes 1 on toodud miinimumnõuded, millele taotlus peab vastama ning lõikes 2 on nimetatud minimaalne informatsioon, mille tuleb taotluses esitada.

Määruse § 16 lõike 3 järgi tuleb teiste meetmete kaasfinantseeritava projekti puhul lisada muu hulgas ka välisabist toetuse eraldamise lepingu koopia või taotluse rahuldamise otsuse koopia seonduvate dokumentidega.

Määruse § 16 lõikes 4 on sätestatud, et taotluses sisalduv projekt peab vastama universaalse disaini põhimõtetele. See tähendab, et investeringu tulemusena ehitatud või renoveeritud objekt peab ilma ümberkorraldusteta olema kasutatav kõikidele kasutajagruppidele. Täpsemat teavet ja vajadusel konsultatsiooni universaalse disaini küsimuste osas saab võrdõiguslikkuse kompetentsikeskusest: <https://kompetentsikeskus.sm.ee/et>.

Määruse § 17 lõike 1 järgi toimub MATA meetmest toetuse taotlemine jooksvalt vastavalt maakonna arengustrateegia tegevuskavas toodud projektide nimekirjas määratud tingimustele.

Määruse § 17 lõike 2 kohaselt esitab taotleja esindusõiguslik isik taotluse struktuuritoetuse registri e-toetuse keskkonna kaudu.

Määruse § 17 lõike 3 järgi peab nii taotluse toetuse saamiseks kui asendustaotluse esitama RTK-le samal aastal ja samas või väiksemas ulatuses ning sama taotleja poolt ja sama projekti kohta nagu see on toodud vastava maakonna arengustrateegia tegevuskavas. Arvestada tuleb asjaoluga, et mida varem esitab taotleja oma taotluse RTK-le ja mida varem saab taotlus rahuldamise otsuse, seda rohkem aega jääb toetuse saajale oma projekti elluviimiseks. Arvestades asjaolu, et Eesti riigieelarve vahendeid saab üle kanda järgmisesse aastasse vaid üks kord, võib projekt kasutada sellele eraldatud vahendeid tegevuskavas toodud aastal ja sellest järgneval aastal. Sellest tähtajast projekti pikem elluviimine ei ole antud meetmes võimalik, sest konkreetse aasta kasutamata vahendid kaovad nii meetme kui ka taotleja jaoks kahe aasta möödumisel. Seetõttu on projekti õigeaegne elluviimine ja varajane ettevalmistamine äärmiselt oluline.

Määruse § 17 lõike 4 järgi kui projektile on ettenähtud rahastus mitmest järjestikusest aastast, tuleb projekti kavandada selliselt, et iga konkreetse aasta summa oleks kasutatud kindlasti kahe aasta sees. Taotluse projekti rahastamiseks esitab toetuse taotleja RTK-le üks kord, kuid projekt saab rahastuse mitme aasta eelarvest. Kindlate teemade kokkuleppimine MARO ja ministeeriumi vahel ning paindlik mitme aasta vahendite kasutamine aitavad maakondades senisest lihtsamini ette kokku leppida mitme aasta projektid ning anda neile taotlejatele vajalik kindlus projekti ettevalmistatavate tegevustega alustamiseks.

Määruse § 18 lõikes 1 kirjeldatakse taotluse menetlemise protsessi. See koosneb taotluse registreerimisest, taotluse ja taotleja nõuetele vastavuse kontrollist, taotluse riigiabi analüüsist ning taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest.

Määruse § 18 lõike 2 järgi võib RTK taotluse menetlemise käigus nõuda taotlejalt selgitusi ja lisadokumente taotluses esitatud andmete kohta, samuti taotluse täiendamist või muutmist, kui ta leiab, et taotlus ei ole piisavalt selge või selles esinevad puudused.

Määruse § 18 lõikega 3 määratakse taotluse menetlemise tähtaeg. See on kuni 30 tööpäeva taotluse esitamisest arvates. Kui taotluses avastatakse puudusi, teatatakse sellest viivitamata taotlejale ja antakse puuduste kõrvaldamiseks üldjuhul kümme tööpäeva, mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg. Maakonna arengustrateegia tegevuskava koostamisel ning MATA-st rahastavate projektide ajalisel järjestamisel tegevuskavas tuleb MARO-l arvestada projektide ettevalmistustasemega, et esimesel aastal toodud projektid oleksid määruse tingimustele vastavad ning projektide võimalikud puudused oleksid lahendatavad eeltoodud 10 tööpäeva jooksul. Kui taotleja või taotlus ei vasta määruses toodud nõuetele ning puudusi ei kõrvaldata tähtajal, teeb RTK taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Juhul, kui taotlusvooru aasta (= kalendriaasta 01.01–31.12) veel kestab, on parandatud taotlus võimalik uuesti esitada. Kui puudusi ei ole võimalik piisavalt kiiresti kõrvalda, tuleb MARO-l maakonna vahendite kasutamiseks muuta tegevuskava ning asendada rahuldamata jäetud taotluse projekt teise projektiga, mis vastab määruse nõuetele ning millel on potentsiaal oma ettevalmistuseastme poolest jõuda järgi jäänud aja sees valmida. Kui taotlemine jääb taotlusvooru aasta lõppu ning taotluse nõuetele mittevastavus selgub päris taotlusvooru aasta lõpus või isegi järgmisel aastal, ei ole taotluse uuesti esitamine või asendusprojekti kokkuleppimine ajaliselt enam võimalik.

Määruse § 19 sätestab taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise ja kõrvaltingimustega rahuldamise korra. Lõike 1 järgi teeb RTK taotluse rahuldamise otsuse siis, kui taotlus ja taotleja vastavad nõuetele. Lõikes 2 on toodud andmed, mida taotluse rahuldamise, kõrvaltingimustega rahuldamise ja osalise rahuldamise otsus peab sisaldama. Lõike 3 järgi on taotlus ja selle kohta täiendavalt esitatud teave on taotluse rahuldamise otsuse lahutamatu lisa. Taotluse rahuldamise otsuses võib jätta märkimata taotluses sisaldava teabe ja sellele viidata, kui teave võetakse otsustamisel arvesse taotluses esitatud sõnastuses.

Määruse § 19 lõike 4 järgi sätestatakse projekti puhul, millele on maakonna arengustrateegia tegevuskavas kavandatud rahastus mitme järjestikuse aasta taotlusvoorust, taotluse rahuldamise otsuses lisatingimus, mis seab järgmiste aastate taotlusvoorust toetuse eraldamise sõltuvusse toetusvahendite riigieelarvega ministeeriumile eraldamisest.

Näide Ida-Virumaa programmi lepingust:

1.3 Alapunktides 1.1.2 - 1.1.4 nimetatud tegevustoetuse summade osas kinnitab toetuse saaja oma teadlikkust asjaolust, et käesoleva lepingu sõlmimise hetkel ei ole viidatud aastate riigieelarve seadus veel vastu võetud ja et nende aastate riigieelarveline tegevustoetus makstakse toetuse saajale vaid juhul, kui see saab riigieelarves kinnitatud. Toetuse saajal ei ole eeltoodust tulenevalt toetuse andja vastu mistahes nõudeid ega pretensioone.

1.1.1 2022. aasta riigieelarveline tegevustoetus summas 200 000 eurot;

1.1.2 2023. aasta riigieelarveline tegevustoetus summas 200 000 eurot.

1.1.3 2024. aasta riigieelarveline tegevustoetus summas 200 000 eurot;

1.1.4 2025. aasta riigieelarveline tegevustoetus summas 61 100 eurot.

Määruse § 20 järgi teeb RTK taotluse rahuldamata jätmise otsuse, kui taotleja või taotlus ei vasta nõuetele ning puudusi ei kõrvaldata või taotluse rahuldamise lisatingimusi ei täideta RTK määratud tähtajal.

5. peatükk. Toetuse kasutamise aruandlus, toetuse väljamaksmine, toetuse tagasinõudmine, toetuse saaja ja RTK õigused ja kohustused

Määruse viiendas peatükis sätestatakse toetuse kasutamise aruandlus, toetuse väljamaksmise ja tagasinõudmise kord ning toetuse saaja ja RTK õigused ja kohustused.

Määruse § 21 lõike 1 järgi toetuse saaja esitab projekti vahe- ja lõpparuanded RTK-le taotluse rahuldamise otsuses nimetatud tähtaegadel e-toetuse keskkonna kaudu. Lõike 2 järgi meetme „Atraktiivne piirkondlik ettevõtlus- ja elukeskkond“, Interregi, Horizon programmide projektide, välja arvatud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-s 1 sätestatud eesmärkide täitmiseks, omafinantseeringut osaliselt rahastatavate projektide puhul tuleb RTK-le esitada samu aruandeid, samas vormis nagu seda nõuab kaasfinantseeritava meede või programm. Aruannete esitamine e-toetuse keskkonda toimub RTK juhiste järgi ning üldjuhul MATA aruande lisana. Kui sama projekti aruanne (näiteks meetme „Atraktiivne piirkondlik ettevõtlus- ja elukeskkond“ juhul) on juba e-toetuse keskkonnas olemas, siis MATA aruandes sellele viidatakse ning uuesti ei esitata. Interregi projektide puhul arvestatakse MATA-s aruandena Interregi Eesti partneri koostatavaid partneriaruandeid. MATA-sse peab esitama teiste programmide need aruanded, mis tekkivad MATA projekti elu jooksul; viimane esitatav kaasfinantseeritava meetme või programmi aruanne MATA-sse võiks langeda kokku MATA projekti abikõlblikkuse kuupäevaga. Vajadusel võib RTK nõuda MATA projekti puhul ka kaasfinantseeritava meetme järeларуande esitamist.

Määruse § 21 lõike 3 järgi menetleb vahe- ja lõpparuandeid RTK 20 tööpäeva jooksul nende registreerimisest arvates. Kui aruande kontrollimisel avastatakse ebatäpsustusi, teatatakse sellest viivitamata toetuse saajale ja määratakse tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamiseks antakse kuni kümnetööpäevane tähtaeg, sealjuures pikeneb aruande menetlemise tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks antud aja võrra.

Määruse § 22 lõike 1 järgi maksab RTK toetuse saajale toetuse välja e-toetuse keskkonna kaudu esitatud makse saamise aluseks olevate dokumentide ja tõendite alusel vastavalt taotluse rahuldamise otsuses toodud tingimustele. Kui toetus makstakse välja kindlasummaliste maksetena, eelneb igale väljamaksele saavutatud tulemuse kohta kokkulepitud tõendite esitamine. Lõike 2 järgi võib põhjendatud juhul toetuse saajale ettemaksena välja maksta kuni 60% toetuse kogumahust. Lõike 3 järgi teeb RTK toetuse väljamaksed üldjuhul 20 tööpäeva jooksul pärast toetuse saajalt iga osa väljamaksmise aluseks olevate dokumentide ja tõendite saamist. Ebatäpsustuste kõrvaldamiseks antakse kuni 10-päevane tähtaeg.

Määruse § 22 lõike 4 järgi toetuse maksmisel tegelike kulude alusel tehakse väljamakse tasutud kuludokumentide alusel. Lõike 5 järgi toetuse väljamaksmiseks kindlasummaliste maksete alusel tehakse toetuse väljamakse pärast taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses kokku lepitud tulemuse saavutamist ning selle saavutamine peab olema kokkulepitud viisil tõendatud. Tulemuse osalisel saavutamisel jäetakse toetus proportsionaalselt välja maksmata. Toetuse väljamaksmine toimubki meetme raames reeglina kindlasummaliselt, välja arvatud riigiabi projektid. See tähendab, et enne taotluse rahuldamise otsuse tegemist lepivad RTK ja toetuse taotleja kokku projekti raames saavutatavates tulemustes ning iga saavutatud tulemuse eest makstava toetuse summas. Õigus toetuse väljamaksmiseks tekib taotlejal siis, kui projektis kokkulepitud tulemus või tulemused on saavutatud. Üldjuhul on tulemused võimalik saavutada alles projekti lõpus. Juhul, kui tegemist on projektiga, mille jooksul saavutatakse mitu tulemust, siis on võimalik RTK ja taotleja vahel leppida kokku iga tulemuse eest toetuse osalises väljamaksmises. Lõike 6 kohustab tasuda kõiki projekti raames tehtud kulusid toetuse saaja või partneri pangakontolt. Lõike 7 järgi projekti puhul, millel on maakonna arengustrateegia tegevuskavas nähtud ette rahastus mitme järjestikuse aasta taotlusvoorst, lähtutakse toetuse maksmisel muu hulgas taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kulude tegemise ajakavast, arvestades, et iga taotlusvooru eelarveaastaga seotud kulusid saab teha hiljemalt alates taotlusvooru aasta algusest

kuni taotlusvooru aastale järgneva aasta 31. detsembrini, lõpparuande esitamise aastal kuni 30. novembrini.

Määruse § 23 lõike 1 järgi võib taotluse rahuldamise otsust muuta põhjendatud juhtudel RTK algatusel, toetuse saaja sellekohase kirjaliku taotluse alusel või kui selleks tekib vajadus Rahandusministeeriumi ja MARO dialoogi tulemusel sõlmitud kokkuleppe muutmise korral.

Määruse § 23 lõike 2 järgi kuludokumentide alusel makstava toetuse puhul võib toetuse saaja taotluse rahuldamise otsuse muutmist taotlemata muuta konkreetse tegevusrea summat kuni 10% tegevusrea summast võrreldes taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses sätestatuga, tingimusel et projekti abikõlblike kulude kogumaht ja toetuse osakaal ei muutu. Muudatus tuleb RTK-ga kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kooskõlastada enne eelarvet ületavate kulude tegemist. Lõike 3 järgi kindlasummaliste maksete alusel makstava toetuse puhul ei ole taotluse rahuldamise otsuse, osalise rahuldamise ja kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse muutmine projekti elluviimise ajal lubatud, välja arvatud juhul, kui muudetakse tegevuste ja maksete ajakava, jättes muutmata kokkulepitud tulemuse ja tulemuse saavutamise tõendamise alused. Lõige 4 sätestab, et muutmistaotlus tuleb esitada projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul.

Määruse § 24 lõige 1 sätestab olukordi, mil RTK-l on õigus nõuda toetus osaliselt või täielikult tagasi. Lõige 2 täpsustab olukorda, mil haldur või kohus on prokurörile esitanud pankrotiseaduse § 28 lg 1 kohase teabe kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks. Sel korral tehakse toetuse tagasinõudmise otsus kõrvaltingimusega, mille kohaselt jõustub toetuse tagasinõudmise otsus süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel.

Määruse § 24 lõige 3 määratleb olukordi, mil toetuse tagasinõudmise otsust ei tehta.

Määruse § 24 lõike 4 järgi kui toetuse tagasinõudmise otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine on toonud kaasa rahalise mõju, vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10, 25 või 100% tegevusele eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud kui määruses on sätestatud teisiti. Lõike 5 järgi kui toetuse saaja on eiranud toetusest teavitamise nõudeid ja nimetatud nõuete hilisem täitmine ei ole võimalik, vähendatakse tegevusele eraldatud toetust kuni 3%. Kui tuvastatud abikõlbmatu kulu on seotud pettuse või kelmusega ning nimetatud kuriteo toimepanemise suhtes on süüdimõistev kohtuotsus jõustunud, siis lõike 6 järgi nõutakse toetus tagasi täies mahus.

Määruse § 24 lõike 7 järgi kui toetuse saaja ei taga 5 aasta jooksul projekti lõppmakse tegemisest projekti loodud või soetatud vara säilimise või sooritab varaga tehinguid, mis annab põhjendamatu eelise mõnele isikule, vähendatakse toetuse summat proportsionaalselt ajaga, mille võrra taotluse rahuldamise otsuse nõudeid rikutud. Lõike 8 järgi nõutakse toetus tagasi proportsionaalselt eesmärkide või kindlasummaliste maksete teostamiseks kokkulepitud tulemuste saavutamise, kui toetuse saaja ei saavuta projekti eesmärke või tulemusi või saavutab need osaliselt.

Määruse § 24 lõike 9 järgi kui tegevust rahastatakse mitmest finantsallikast, lähtutakse tagasinõude tegemisel üldjuhul rikkumisega hõlmatud tegevuse põhilise rahastaja sätestatud nõuetest. Lõike 10 järgi lähtutakse ebaseadusliku riigiabi korral [konkurentsiseaduse §-s 42 sätestatust](#).

Määruse § 24 lõigetes 11–17 täpsustatakse finantskorrektsioonide tegemise ning toetuse tagasimaksmisega seotud asjaolusid. Nendest tuleb eraldiseisvalt mainida, et tagasinõudmine toimub nii kindlasummaliste maksete kui tegelike kulude alusel toetuse maksmise korral. Lisaks selguse huvides tuleb lõike 11 osas selgitada, et suurima tagasinõudemäära all mõeldakse konkreetse riigihanke või ostu rikkumistele kohaldatavat suurimat tagasinõudemäära.

Määruse § 24 lõike 18 järgi peab toetuse saaja maksma toetuse tagasinõudmise otsuses nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetuse tagasi 60 kalendripäeva jooksul otsuse kehtima hakkamise päevast alates.

Määruse §-s 25 sätestatakse toetuse saaja kohustused, §-s 26 sätestatakse toetuse saaja kohustused seoses hankimisega.

Määruse §-s 27 sätestatakse RTK kohustused. Neist tuleb eraldiseisvalt mainida RTK kohustust esitada MAROLE väljavõte vastava maakonna projektide seisundite, eelarvete, sealhulgas taotletud toetusesumma, projektile tehtud väljamaksete ning projektide algus- ja lõppkuupäevade kohta struktuuritoetuse registrist hiljemalt 31. märtsiks, 30. juuniks, 30. septembriks ja 31. detsembriks või MARO soovil vajadusel tihedamini. Kuivõrd alates meetme määruse jõustumisest hakkavad MAROD edaspidi vastutama ise oma maakonna meetme vahendite õigeaegse kasutamise eest, peab MARO omama ülevaadet tegevuskavas toodud projektide kulgemise hetkeseisust, sealhulgas toetuse väljamaksetest. Nii et vajadusel teab MARO toetuse saajaga ühendust võtta ning projektiga seotud asjaolusid üle täpsustada ning ka oma maakonna strateegia tegevuskavas toodud vastavalt parandama ja/või täiendama.

Määruse §-s 28 määratakse toetusega seoses vaide esitamise ja menetlemise korda. Selle järgi võib RTK otsuse või toiminguga peale esitada vaide [haldusmenetluse seaduses](#) sätestatud korras, valet lahendab RTK ise.

Määruse § 29 järgi tunnistatakse seni kehtinud [riigihalduse ministri 7.05.2019. a määrust nr 25 „Maakondade arengustrateegiade elluviimise toetusmeede“](#) kehtetuks. 2023. aasta ning varasemate aastate taotlusvoorude taotluste menetlemine toimub lõpuni eelmise määruse selle redaktsiooni alusel, mis kehtis menetluse alguses (ehk taotlusvooru avamisel).

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas järgmiste Euroopa Liidu määrustega ja otsusega:

- 1) Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78);
- 2) Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8);
- 3) Euroopa Komisjoni määrus (EL) 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.04.2012, lk 8–13);
- 4) Euroopa Komisjoni 20. detsembri 2011. a otsus „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“.

4. Määruse mõjud

Määrusega ei muutu meetme eelarve maht. Perioodil 2024–2027 on MATA baaseelarve jätkuvalt 5,6 mln € aastas, millele lisanduvad võimalikud toetusejäägid regionaalarengu meetmete rakendamisest. Enne MATA eelarve lõplikku kinnitamist võimaldab Rahandusministeerium sarnaselt eelmiste aastatega igal maakonnal nelja aasta vahendite arvestuses lähtuvalt oma maakonna eripärast ja vajadustest toetusvahendite jaotust programmide vahel ise otsustada. Selleks saadab Rahandusministeerium MAROdele MATA, hajaasustuse ja kohaliku omaalgatuse programmide võimalikud minimaalsed ja maksimaalsed toetusmahud. Meetme taotlusvoorude eelarvete senine maakondlik jaotus on jooksvalt kättesaadav Rahandusministeeriumi veebilehelt: <https://www.fin.ee/riik-ja-omavalitsused-planeeringud/regionaalareng-ja-poliitika/regionaaltoetused#maakondade-arengustr> ja on järgmine:

[2019 a. taotlusvooru eelarve maakondlik jaotus | 409.42 KB | pdf](#)

[2020 a. taotlusvooru eelarve maakondlik jaotus | 6.67 KB | pdf](#)

[2021. a taotlusvooru eelarve maakondlik jaotus.pdf | 35.54 KB | pdf](#)

[2022. a taotlusvooru eelarve maakondlik jaotus.pdf | 333.89 KB | pdf](#)

[2023. a taotlusvooru eelarve maakondlik jaotus | 349.15 KB | pdf](#)

Muudatuse mõjul suureneb maakondlike arendusorganisatsioonide vastutus meetmest rahastatavate projektide valiku ning maakonna vahendite õigeaegse kasutamise üle. Nii peab MARO lubama tegevuskavasse vaid selliseid projekte, mis vastavad meetme määruse tingimustele, omavad üksi või koosmõjus teiste sama teema projektidega vähemalt ülemaakondliku mõju, on piisava ettevalmistusastmega, et olla ellu viidud kehtiva ajaraami sees. Pärast dialoogi käigus teema(de) kokku leppimist ei hinnata ministeeriumi ega RTK tasandil enam tegevuskavasse määratud projekte, vaid RTK teostab esitatud taotluse kohta üksnes tehnilise tingimuste vastavuskontrolli. Kui maakond ei jõua konkreetse aasta vahendeid kasutada kahe lubatud aasta jooksul (eelarveaastal ja sellele järgmisel), kaovad need rahad nii maakonna, sealhulgas toetuse saaja jaoks, kui ka MATA meetme jaoks. Dialoogi käigus valitava(te) teema(de)ga suureneb projektide fokuseeritus maakonna arengustrateegia olulisemate eesmärkide saavutamisele, väheneb toetuse killustatus väiksemate projektide vahel, kuna on võimalik mõju saavutamiseks planeerida ja kasutada MATA nelja aasta vahendeid. Muudatus suurendab koostööd maakondlikul ja kohalikul tasandil, samuti koostööd ettevõtjate ja kodanikuühendustega. Muudatus kiirendab väljamakseid, korrastab toetuse väljamaksmist, suurendades lihtsustatud kulude kasutamist meetmes, ning projektide õigeaegset elluviimist.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisel on põhiroll Riigi Tugiteenuste Keskusel (taotluste vastuvõtt, riigiabi seisukohalt analüüsimine, hindamise ning hilisema vastavuskontrolli korraldamine, otsuste tegemine, toetuse väljamaksmine ning tagasinõudmine).

Muudatusel puudub vahetu mõju riigieelarve tuludele või kuludele võrreldes meetme senise rakendamisega.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, see tähendab kolmandal päeval pärast selle Riigi Teatajas avaldamist.

7. Määruse eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu väljatöötamisse oli kaasatud Riigi Tugiteenuste Keskus. Määruse muutmise kavand on korduvalt tutvustatud ja arutatud maakondlike arendusorganisatsioonidega. Juulis-augustis 2022 läbis eelnõu ka mitteametliku kooskõlastusringi, mille käigus maakondlikel arendusorganisatsioonidel ja RTK-l oli võimalik esitada oma kommentaare ja ettepanekuid, millega arvestati käesoleva eelnõu täiendamisel.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EISi kaudu kooskõlastamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele ja maakondlikele arendusorganisatsioonidele, huvi korral kaasa rääkimiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Maaeluministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Siseministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Justiitsministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile. Esitatud sisulisemate märkuste kohta on koostatud kooskõlastustabel.